

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ โรงเรียนสามัคคีศึกษา

ที่.....

วันที่ ๙ เดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๗

เรื่อง ส่งรายงานผลการวิจัยในชั้นเรียน ภาคเรียนที่ ๒ ปีการศึกษา ๒๕๖๖

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนสามัคคีศึกษา

ตามที่ข้าพเจ้า นางสาวเจติยา จันทพันธ์ ตำแหน่ง ครู ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติการสอนรายวิชา ส๓๒๑๐๒ รายวิชาสังคมศึกษา ๔ ในภาคเรียนที่ ๒ ปีการศึกษา ๒๕๖๖ ข้าพเจ้าได้จัดการเรียนการสอนตาม มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด และได้ดำเนินการจัดทำวิจัยในชั้นเรียน เรื่อง การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนรายวิชาสังคมศึกษา และความสามารถในการใช้เทคโนโลยี รหัสวิชา ส๓๒๑๐๒ เรื่อง ภัยพิบัติทาง ธรรมชาติ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕/๑ ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน Problem Based Learning

บัดนี้การดำเนินการวิจัยได้เสร็จสิ้นแล้ว ข้าพเจ้าขอส่งรายงานผลการวิจัยในชั้นเรียน ภาคเรียนที่ ๒ ปีการศึกษา ๒๕๖๖ มาพร้อมบันทึกข้อความฉบับนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและพิจารณา

(นางสาวเจติยา จันทพันธ์)

ตำแหน่ง ครู

ความเห็นผู้บริหารสถานศึกษา

.....
.....

ลงชื่อ

(นายศักดิ์ดา วัจนพิสิฐ)

ผู้อำนวยการโรงเรียนสามัคคีศึกษา

ชื่อเรื่องวิจัย	การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาสังคมศึกษา และความสามารถในการใช้เทคโนโลยี รหัสวิชา สศ๒๑๐๒ เรื่อง ภัยพิบัติทางธรรมชาติ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕/๑ ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน Problem Based Learning
ชื่อผู้วิจัย	นางสาวเจติยา จันทพันธ์

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดประสงค์ เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ด้วยกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน Problem Based Learning ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน Problem Based Learning และเพื่อพัฒนาทักษะการใช้เทคโนโลยีด้วยการออกแบบงานด้วยสื่ออินโฟกราฟิก กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาผลสัมฤทธิ์และความพึงพอใจในการเรียนครั้งนี้ เป็น นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕/๑ โรงเรียนสามัคคีศึกษา อำเภอยะยง จันทบุรี ภาคเรียนที่ ๒ ปี การศึกษา ๒๕๖๖ จำนวน ๓๒ คน ได้จากการสุ่มแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน แบบทดสอบก่อนเรียน หลังเรียน หน่วยการเรียนรู้ที่ ๕ เรื่องภัยพิบัติทางธรรมชาติ แบบประเมินผลงานนักเรียน แบบสอบถามความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน Problem Based Learning

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทคัดย่อ	
ที่มาและความสำคัญ	๑
วัตถุประสงค์การวิจัย	๒
ขอบเขตของการวิจัย	๒
นิยามศัพท์เฉพาะ	๓
บทที่ ๒ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
หลักสูตรรายวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ พ.ศ. ๒๕๕๑	
ฉบับปรับปรุง ๒๕๖๑	๔
การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน	๒๐
แบบทดสอบก่อนเรียน – หลังเรียน หน่วยการเรียนรู้ที่ ๕ เรื่องภัยพิบัติทางธรรมชาติ	๒๖
บทที่ ๓ วิธีดำเนินการวิจัย	
ผู้ร่วมวิจัย	๒๘
รูปแบบการวิจัย	๒๘
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	๒๘
การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล	๒๘
บทที่ ๔ การวิเคราะห์ข้อมูล	
ผลการวิจัย	๓๐
บทที่ ๕ สรุปผลการวิจัย	
สรุปผลการวิจัย	๓๔
อภิปรายผล	๓๔
ข้อเสนอแนะ	๓๔

บทที่ ๑ บทนำ

ที่มาและความสำคัญ

การสอนสังคมศึกษาในศตวรรษที่ ๒๑ เป็นการวิเคราะห์ สังเคราะห์และพัฒนาแนวคิดสำหรับการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาโดย เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. ๒๕๕๑ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้และทักษะที่สอดคล้องกับทักษะ การเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ ตามหลัก ๓R และ ๗C เพราะเป็นสาระการเรียนรู้ที่เน้นการอยู่ร่วมกันในสังคมไทยและสังคมโลกอย่างสันติสุข การเป็นพลเมืองดี ศรัทธาในหลักธรรมของศาสนา การเห็นคุณค่าของทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม มีความรักชาติ และภูมิใจในความเป็นไทย แม้สังคมศึกษาจะเป็นเพียงวิชาหนึ่งในหลักสูตร แต่มีสาระและหน่วยการเรียนรู้ที่ครอบคลุมการพัฒนาผู้เรียนที่สนองตอบจุดหมายของหลักสูตร หากกระบวนการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษามีประสิทธิภาพก็จะแก้ปัญหาการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพต่ำของประเทศได้ และสามารถพัฒนา ผู้เรียนให้เป็นทรัพยากรอันทรงคุณค่าเพื่อพัฒนาประเทศตามยุทธศาสตร์ชาติ ๔.๐ ภายใน ๒๐ ปี

หน้าที่ของครูที่สำคัญยิ่งคือการพัฒนาผู้เรียนของ ประเทศไทยให้เป็นทรัพยากรที่มีค่ามากที่สุดให้บรรลุจุดหมาย ๕ ประการของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. ๒๕๕๑ (กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๕๑) คือ ๑) มีคุณธรรม จริยธรรมและ ค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยและปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ๒) มีความรู้ความสามารถ ในการสื่อสาร การคิดการแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยีและมี ทักษะชีวิต ๓) มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มีสุขนิสัยและ รักการออกกำลังกาย ๔) มีความรักชาติ มีจิตสำนึกในความเป็น พลเมืองไทยและพลเมืองโลก ยึดมั่นในวิถีชีวิตและการปกครอง ตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ๕) มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย การอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม มีจิตสาธารณะที่มุ่งทำ ประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามในสังคมและอยู่ร่วมกันในสังคม อย่างมีความสุข จุดหมายนี้ยังมีความทันสมัยในปัจจุบัน สอดคล้องกับทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ ยุทธศาสตร์ชาติ การสอนสังคมศึกษาในศตวรรษที่ ๒๑ จึงจำเป็นต้องปรับ เปลี่ยนกระบวนการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจนเกิด ทักษะการเรียนรู้เพื่อให้บรรลุจุดหมายของหลักสูตร พร้อมทั้ง จะเป็นพลเมืองของประเทศในการก้าวสู่ประเทศไทย ๔.๐ ซึ่งครูสังคมศึกษาและผู้เรียนต้องร่วมมือกันจัดการเรียนรู้ที่ สามารถนำประสบการณ์การเรียนรู้ไปใช้ในชีวิตจริงได้

การเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานหมายถึงวิธีการเรียนรู้ที่เริ่มต้นด้วยปัญหาที่เกิดขึ้น จริงหรือสถานการณ์ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับชีวิตจริงเป็นตัวกระตุ้นให้ผู้เรียนอยากรู้หรือเกิด ความสนใจซึ่งอยู่บนพื้นฐานความต้องการของผู้เรียน การเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานมี แนวคิดพื้นฐานมาจาก กระบวนการสร้างความรู้เป็นกระบวนการพัฒนาทางสติปัญญาที่ ผู้เรียนสร้างความรู้ใหม่โดยอาศัย พื้นฐานความรู้เดิมที่มีอยู่ด้วยตนเอง กระบวนการเรียนรู้ เป็นไปตามสภาพแวดล้อมที่ทำให้ผู้เรียนได้ ประสบกับสภาพปัญหาจริง ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ กับสิ่งแวดล้อมและเกิดการซึมซับประสบการณ์ใหม่ และปรับโครงสร้างให้เข้ากับ ประสบการณ์นั้น ๆ สามารถนำข้อมูลออกมาใช้ในการกระทำและการ แก้ปัญหาต่าง ๆ ได้

วิชาสังคมศึกษาเป็นวิชาหนึ่งที่เน้นด้านทักษะกระบวนการ ซึ่งครูผู้สอนมักเน้นการท่องจำและการสอนแบบ บรรยาย การทำแบบฝึกหัด เป็นผลทำให้นักเรียนเกิดความเบื่อหน่าย โดยเฉพาะนักเรียนที่เรียนปานกลาง หรือเรียนอ่อน จะไม่สนใจเรียนมาก ซึ่งในปัจจุบันโลกและสิ่งแวดล้อมมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาเทคโนโลยีมีความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็วยิ่งมีผลกระทบต่อสภาพของสังคม ที่ต้องเตรียมคน ให้

สามารถเผชิญกับยุคสมัยแห่งการเปลี่ยนแปลง การศึกษาจึงมีความสำคัญ และมีบทบาทต่อการพัฒนาประเทศ รูปแบบการจัดการศึกษาจึงมีการปฏิรูปการศึกษา ซึ่งหัวใจสำคัญประการหนึ่งของการปฏิรูปการศึกษาตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๑ คือการเปลี่ยนแปลงกระบวนการเรียนรู้ โดย มุ่งเน้นให้ผู้เรียนคิดเป็นวิเคราะห์เป็นและสร้างองค์ความรู้ได้ ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน Problem Based Learning ในกิจกรรมการเรียนการสอนในระดับชั้น มัธยมศึกษาปีที่ ๕ ซึ่งจะช่วยให้นักเรียนสนใจกิจกรรมการเรียน การสอน สามารถกระตุ้นให้นักเรียนอยากเรียนและเรียนอย่างมีความสุข อีกทั้งยังสามารถช่วยเหลือ นักเรียนที่ไม่ประสบความสำเร็จในการเรียน ให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้นจากเหตุผลและปัญหาดังกล่าว ข้างต้นการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน Problem Based Learning เป็นอีกวิธีการหนึ่งที่สำคัญในการฝึกทักษะการแก้ปัญหาได้ดี ทั้งยังสร้าง ความสนุกสนาน เพลิดเพลิน ไม่เกิดความเบื่อหน่ายต่อการเรียนอีกด้วย สอดคล้องกับความต้องการทาง ธรรมชาติของเด็ก และยังทำให้ผลการเรียนรู้ของนักเรียนมีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น ผู้วิจัยจึงได้จัดทำวิจัยเรื่อง การสอนวิชาภูมิศาสตร์ เรื่อง ภัยพิบัติทางธรรมชาติ โดยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน Problem Based Learning เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความสามารถในการใช้เทคโนโลยี ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕/๑ ขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

๑. เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕/๑ ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน Problem Based Learning
๒. เพื่อพัฒนาความสามารถด้านการใช้เทคโนโลยีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕/๑
๓. เพื่อศึกษาความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน Problem Based Learning

สมมติฐานการวิจัย

๑. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕/๑ หลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน Problem Based Learning สูงขึ้น
๒. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕/๑ มีความสามารถด้านการใช้เทคโนโลยีสูงขึ้น
๓. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕/๑ มีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน Problem Based Learning อยู่ในระดับมากขึ้นไป

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕/๑ โรงเรียนสามัคคีศึกษา ภาคเรียนที่ ๒ ปีการศึกษา ๒๕๖๖

จำนวน ๓๒ คน

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรต้น การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

ตัวแปรตาม ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ภัยพิบัติทางธรรมชาติ

ความสามารถด้านการใช้เทคโนโลยี

ความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยเลือกเนื้อหาวิชาภูมิศาสตร์ หน่วยการเรียนรู้ที่ ๕ ภัยพิบัติทางธรรมชาติ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สาระที่ ๕.๑ และ ๕.๒ โดยใช้วิธีสอนแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน

ระยะเวลา

ภาคเรียนที่ ๒ ปีการศึกษา ๒๕๖๖ จำนวน ๑ หน่วยการเรียนรู้ เวลา ๘ ชั่วโมง

นิยามศัพท์เฉพาะ

๑. การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียน ได้จากการสืบค้น สำรวจ ค้นคว้า จากปัญหาที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวกับชีวิตประจำวัน มีลักษณะดึงดูด ผู้เรียนเข้าไปมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาซึ่งผู้สอนจะเป็นผู้คอยให้คำแนะนำ ฝึกกระบวนการวิเคราะห์ ปัญหาและแก้ปัญหาาร่วมกันเป็นกลุ่ม นำไปสู่การค้นคว้า หาคำตอบ โดยกระบวนการของ PBL ประกอบด้วย ขั้นตอน ๕ ขั้นตอน ได้แก่

ขั้นตอนที่ ๑: การพบปัญหา (meeting the problem) การระบุถึงปัญหาที่พบหรือ การสร้างปัญหา ซึ่งอาจเกิดจากการอ่าน การสะท้อนปัญหาหรือการไต่ถามของนักเรียนแต่ละคน การมอบหมายบทบาทและหน้าที่ของสมาชิกในกลุ่ม การร่วมกันระดมสมองและตกแต่งรายละเอียดของประเด็นปัญหาที่น่าจะเกิดขึ้น

ขั้นตอนที่ ๒ : การวิเคราะห์ปัญหาและการเรียนรู้ประเด็นปัญหา (problem analysis and learning issues) การระดมสมองและวิเคราะห์ปัญหาที่พบ การระบุประเด็น การเรียนรู้และกำหนดวัตถุประสงค์ในการเรียนรู้ การมอบหมายงานที่ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วย ตนเองและการสอนโดยเพื่อนร่วมชั้น

ขั้นตอนที่ ๓ : การค้นพบและการรายงานผล(discovery and reporting) นักเรียน แต่ละคนรายงานข้อค้นพบที่ได้จากการไปศึกษาค้นคว้ามาให้กลุ่มทราบ การแบ่งปันข้อมูล หรือสารสนเทศใหม่ๆ ที่แต่ละคนได้ไปศึกษามา การวิเคราะห์สังเคราะห์บทบทวนและประเมิน คำตอบหรือข้อค้นพบที่ได้เพื่อเตรียมนำเสนอ ต่อไป

ขั้นตอนที่ ๔ : การนำเสนอคำตอบของปัญหาและสะท้อนผล (solution presentation and reflection) แต่ละกลุ่มนำเสนอข้อค้นพบหรือคำตอบของปัญหา การเรียนรู้ร่วมกันกับกลุ่มอื่นผ่านการอภิปราย สะท้อนผลและประเมินผล

ขั้นตอนที่ ๕ : ข้อคิดเห็นการบูรณาการและการประเมินผล (overview, integration and evaluation) ครูผู้สอนและนักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็น สรุปผลหรือ ตกแต่งรายละเอียดของการแก้ปัญหาที่แต่ละกลุ่มได้นำเสนอ สมาชิกในแต่ละกลุ่มช่วยกัน

๒. แบบทดสอบ หมายถึง แบบทดสอบท้ายหน่วยการเรียนรู้ที่ ๕ เรื่อง ภัยพิบัติทางธรรมชาติ

๓. ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี หมายถึง เป็นความสามารถในการเลือกและใช้เทคโนโลยี ด้านต่าง ๆ และมีทักษะกระบวนการทางเทคโนโลยี เพื่อการพัฒนาตนเองและสังคมในด้านการเรียนรู้ การสื่อสาร การทำงาน การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ถูกต้อง เหมาะสม และมีคุณธรรม

บทที่ ๒

เอกสารที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัย เรื่อง การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาสังคมศึกษา และความสามารถในการใช้เทคโนโลยี รหัสวิชา ส๓๒๑๐๒ เรื่อง ภัยพิบัติทางธรรมชาติ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕/๑ ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน Problem Based Learning ผู้วิจัยได้ศึกษา แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ไว้ดังนี้

๑. หลักสูตรวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ พ.ศ. ๒๕๕๑ ฉบับปรับปรุง ๒๕๖๑

๒. การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem – Based Learning)

๒.๑ ความหมายของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

๒.๒ ลักษณะการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

๒.๓ องค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

๒.๔ ขั้นตอนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

๒.๕ บทบาทของผู้สอนและผู้เรียนที่จัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

๓. ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี

๑. หลักสูตรวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ พ.ศ. ๒๕๕๑ ฉบับปรับปรุง ๒๕๖๑

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

วิสัยทัศน์

ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณธรรมนำความรู้ สามารถอยู่ร่วมกันในสังคมไทย และสังคมโลกอย่างสันติสุข การเป็นพลเมืองดี ศรัทธาในหลักธรรมของศาสนา การเห็นคุณค่าของทรัพยากร และสิ่งแวดล้อม ความรักชาติ และภูมิใจในความเป็นไทย

หลักการ

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม มีหลักการที่สำคัญดังนี้

๑. เป็นหลักสูตรกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เพื่อความเป็นเอกภาพของชาติ มีจุดหมายและมาตรฐานการเรียนรู้ เป็นเป้าหมายสำหรับพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณธรรมบนพื้นฐานของความเป็นไทยควบคู่กับ เป็นสากล

๒. เป็นหลักสูตรการศึกษาของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เพื่อปวงชนที่ประชาชนทุกคนมีโอกาสดำเนินการศึกษาอย่างเสมอภาคและมีคุณภาพ

๓. เป็นหลักสูตรการศึกษาของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ที่สนองการกระจายอำนาจ ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น

๔. เป็นหลักสูตรการศึกษาของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ที่มีโครงสร้างยืดหยุ่นทั้งด้านสาระการเรียนรู้ เวลาและการจัดการเรียนรู้

๕. เป็นหลักสูตรการศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

๖. เป็นหลักสูตรการศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับการศึกษาในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัยครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย สามารถเทียบโอนผลการเรียนรู้ และประสบการณ์

จุดหมาย

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพในการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพ จึงกำหนดเป็นจุดหมาย เพื่อให้เกิดกับผู้เรียนเมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

๑. มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยและปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

๒. มีความรู้อันเป็นสากลและมีความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยี และมีทักษะชีวิต

๓. มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มีสุขนิสัย และรักการออกกำลังกาย

๔. มีความรักชาติ มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ยึดมั่นในวิถีชีวิตและการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

๕. มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย การอนุรักษ์และการพัฒนาสิ่งแวดล้อม มีจิตสำนึกที่มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามในสังคม และอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข

สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนสามัคคีศึกษา ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ (ฉบับปรับปรุงพุทธศักราช ๒๕๖๐) มุ่งให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญ ๕ ประการ ดังนี้

๑. **ความสามารถในการสื่อสาร** เป็นความสามารถในการรับและส่งสาร มีวัฒนธรรมในการใช้ภาษา ถ่ายทอดความคิด ความรู้ความเข้าใจ ความรู้สึก และทัศนะของตนเองเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและประสบการณ์อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเองและสังคม รวมทั้งการเจรจาต่อรองเพื่อขจัดและลดปัญหาความขัดแย้งต่างๆ การเลือกรับหรือไม่รับข้อมูลข่าวสารด้วยหลักเหตุผลและความถูกต้อง ตลอดจนการเลือกใช้วิธีการสื่อสาร ที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่มีต่อตนเองและสังคม

๒. **ความสามารถในการคิด** เป็นความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิดอย่างสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดเป็นระบบ เพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้หรือสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเองและสังคมได้อย่างเหมาะสม

๓. ความสามารถในการแก้ปัญหา เป็นความสามารถในการแก้ปัญหาและอุปสรรคต่างๆที่เผชิญได้อย่างถูกต้องเหมาะสมบนพื้นฐานของหลักเหตุผล คุณธรรมและข้อมูลสารสนเทศ เข้าใจความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่าง ๆ ในสังคม แสวงหาความรู้ ประยุกต์ความรู้มาใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหา และมีการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อตนเอง สังคมและสิ่งแวดล้อม

๔. ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต เป็นความสามารถในการนำกระบวนการต่าง ๆ ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้อย่างต่อเนื่องการทำงาน และการอยู่ร่วมกันในสังคมด้วยการสร้างเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล การจัดการปัญหาและความขัดแย้งต่าง ๆ อย่างเหมาะสม การปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อม และการรู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น

๕. ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี เป็นความสามารถในการเลือก และใช้ เทคโนโลยีด้านต่าง ๆ และมีทักษะกระบวนการทางเทคโนโลยี เพื่อการพัฒนาตนเองและสังคมในด้านการเรียนรู้การสื่อสาร การทำงาน การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ถูกต้อง เหมาะสม และมีคุณธรรม

คุณลักษณะอันพึงประสงค์

หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนสามัคคีศึกษา ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ (ฉบับปรับปรุงพุทธศักราช ๒๕๖๐) มุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ในฐานะเป็นพลเมืองไทยและพลโลก มี ๘ ประการ ได้แก่

๑. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ หมายถึง มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย นิยมไทย ปฏิบัติตามคำสั่งสอนของศาสนา เคารพเทิดทูนศาสนา แสดงความจงรักภักดี เทิดทูนพระเกียรติ และ พระราชกรณียกิจของพระมหากษัตริย์

๒. ซื่อสัตย์สุจริต หมายถึง การประพฤติปฏิบัติอย่างเหมาะสม และตรงต่อความเป็นจริง ประพฤติปฏิบัติอย่างตรงไปตรงมา ทั้งกาย วาจา ใจ ต่อตนเองและผู้อื่น รวมตลอดทั้งต่อหน้าที่ การงานและคำมั่นสัญญา ความประพฤติที่ตรงไปตรงมา และจริงใจในสิ่งที่ถูกที่ควร ถูกต้อง ตามทำนองคลองธรรม รวมไปถึงการไม่คิดคดทรยศ ไม่คดโกงและไม่หลอกลวง นอกจากนี้แล้วความซื่อสัตย์สุจริตยังรวมถึง การรักษาคำพูดหรือคำมั่นสัญญา และการปฏิบัติหน้าที่การงานของตนเองด้วยความรับผิดชอบ และด้วยความซื่อสัตย์ไม่แสวงหาผลประโยชน์ให้แก่ตนเองและพวกพ้องด้วยการใช้ อำนาจหน้าที่โดยมิชอบ ซึ่งความซื่อสัตย์สุจริตนี้จะดำเนินไปด้วยความตั้งใจจริงเพื่อทำหน้าที่ของตนเองให้สำเร็จลุล่วง ด้วยความระมัดระวัง และเกิดผลดีต่อตนเองและสังคม

๓. มีวินัย หมายถึง การควบคุมความประพฤติให้ถูกต้องและเหมาะสมกับจรรยา มารยาท ข้อบังคับ ข้อตกลง กฎหมาย และศีลธรรมการรู้จักควบคุมตนเองให้ประพฤติปฏิบัติตามข้อตกลง ข้อบังคับระเบียบแบบแผน และขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงาม ย่อมนำมาซึ่งความสงบสุข ในชีวิตของตน ความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสังคมและประเทศชาติ

๔. **ใฝ่เรียนรู้** หมายถึง การค้นคว้าหาความรู้หรือสิ่งที่เป็นประโยชน์ เพื่อพัฒนาตนเอง อยู่เสมอ

๕. **อยู่อย่างพอเพียง** หมายถึง การมีความพอดีในการบริโภค ใช้ทรัพยากรและเวลาว่างให้เป็นประโยชน์ คำนึงถึงฐานะและเศรษฐกิจ คิดก่อนใช้จ่ายตามความเหมาะสม รู้จักการเพิ่มพูนทรัพย์ ด้วยการเก็บและนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ ดูแลรักษาบุรณทรัพย์ของตนเอง มีการเก็บออมเงินไว้ตามสมควร

๖. **มุ่งมั่นในการทำงาน** หมายถึง การศึกษาเรียนรู้เพื่อหาข้อเท็จจริง ซึ่งอาจพัฒนาไปสู่ความจริงในสิ่งที่ต้องการเรียนรู้ หรือต้องการหาคำตอบ เพื่อนำคำตอบที่ได้นั้นมาใช้ประโยชน์ ในด้านต่าง ๆ เช่น การยกระดับความรู้ การนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ฯลฯ หรือนำมาสรุปเป็นความจริงให้ได้

๗. **รักความเป็นไทย** หมายถึง เข้าใจ ห่วงแหนความเป็นไทยซึ่งถือเป็นต้นทุนทางสังคม ทำให้ทุกศาสนา สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติโดยต้องมีการดำเนินชีวิตโดยกายสุจริต วาจสุจริต และมโนสุจริตเป็นคุณลักษณะที่เกี่ยวข้องกับการเข้าสังคมและการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น เช่น ความมีกิริยามารยาท การปรับตัว ความตรงต่อเวลา ความสุภาพ การมีสัมมาคารวะ การพูดจาไพเราะ และความอ่อนน้อมถ่อมตน

๘. **มีจิตสาธารณะ** หมายถึง คุณลักษณะทางจิตใจของบุคคลเกี่ยวกับการมองเห็นคุณค่า หรือการให้คุณค่าแก่การมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมและสิ่งต่าง ๆ ที่เป็นสิ่งสาธารณะที่ไม่มีผู้ใดผู้หนึ่งเป็นเจ้าของ หรือเป็นสิ่งที่คนในสังคมเป็นเจ้าของร่วมกัน เป็นสิ่งที่สามารถสังเกตได้จากความรู้สึกนึกคิด หรือการกระทำที่แสดงออกมา ได้แก่ การหลีกเลี่ยงการใช้หรือการกระทำที่จะทำให้เกิดความชำรุดเสียหายต่อส่วนรวมที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม การถือเป็นหน้าที่ที่จะมีส่วนร่วมในการ

ทำไมต้องเรียนสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

สังคมโลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วตลอดเวลา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ ว่ามนุษย์ดำรงชีวิตอย่างไร ทั้งในฐานะปัจเจกบุคคล และการอยู่ร่วมกันในสังคม การปรับตัวตามสภาพแวดล้อม การจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด นอกจากนี้ ยังช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจถึงการพัฒนา เปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย กาลเวลา ตามเหตุปัจจัยต่างๆ ทำให้เกิดความเข้าใจในตนเอง และผู้อื่น มีความอดทน อดกลั้น ยอมรับในความแตกต่าง และมีคุณธรรม สามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิต เป็นพลเมืองดีของประเทศไทย และสังคมโลก

เรียนรู้อะไรในสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมว่าด้วยการอยู่ร่วมกันในสังคม ที่มีความเชื่อมสัมพันธ์กัน และมีความแตกต่างกันอย่างหลากหลาย เพื่อช่วยให้สามารถปรับตนเองกับบริบทสภาพแวดล้อมเป็นพลเมืองดี มีความรับผิดชอบ มีความรู้ ทักษะ คุณธรรม และค่านิยมที่เหมาะสม โดยได้กำหนดสาระต่างๆไว้ ดังนี้

● **ศาสนา ศีลธรรมและจริยธรรม** แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ การนำหลักธรรมคำสอนไปปฏิบัติในการพัฒนาตนเอง และการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข เป็นผู้กระทำความดี มีค่านิยมที่ดีงาม พัฒนาตนเองอยู่เสมอ รวมทั้งบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคมและส่วนรวม

- **หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิต** ระบบการเมืองการปกครองในสังคมปัจจุบันการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ลักษณะและความสำคัญ การเป็นพลเมืองดี ความแตกต่างและความหลากหลายทางวัฒนธรรม ค่านิยม ความเชื่อ ปณิธานค่านิยมด้านประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สิทธิ หน้าที่ เสรีภาพการดำเนินชีวิตอย่างสันติสุขในสังคมไทยและสังคมโลก

- **เศรษฐศาสตร์** การผลิต การแจกจ่าย และการบริโภคสินค้าและบริการ การบริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดอย่างมีประสิทธิภาพ การดำรงชีวิตอย่างมีดุลยภาพ และการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตประจำวัน

- **ประวัติศาสตร์** เวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ วิธีการทางประวัติศาสตร์ พัฒนาการของมนุษยชาติจากอดีตถึงปัจจุบัน ความสัมพันธ์และเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่างๆ ผลกระทบที่เกิดจากเหตุการณ์สำคัญในอดีต บุคคลสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงต่างๆในอดีต ความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย แหล่งอารยธรรมที่สำคัญของโลก

- **ภูมิศาสตร์** ลักษณะของโลกทางกายภาพ ลักษณะทางกายภาพ แหล่งทรัพยากร และภูมิอากาศของประเทศไทย และภูมิภาคต่างๆ ของโลก การใช้แผนที่และเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ ความสัมพันธ์กันของสิ่งต่างๆ ในระบบธรรมชาติ ความสัมพันธ์ของมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ และสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น การนำเสนอข้อมูลภูมิสารสนเทศ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

สาระและมาตรฐานการเรียนรู้

สาระที่ ๑ ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

มาตรฐาน ส ๑.๑ รู้ และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสนา หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือและศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่น และปฏิบัติตามหลักธรรม เพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

มาตรฐาน ส ๑.๒ เข้าใจ ตระหนักและปฏิบัติตนเป็นศาสนิกชนที่ดี และธำรงรักษาพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ

สาระที่ ๒ หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม

มาตรฐาน ส ๒.๑ เข้าใจและปฏิบัติตนตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดี มีค่านิยมที่ดีงาม และธำรงรักษาประเพณีและวัฒนธรรมไทย ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทย และ สังคมโลกอย่างสันติสุข

มาตรฐาน ส ๒.๒ เข้าใจระบบการเมืองการปกครองในสังคมปัจจุบัน ยึดมั่น ศรัทธา และธำรงรักษาไว้ซึ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

สาระที่ ๓ เศรษฐศาสตร์

มาตรฐาน ส.๓.๑ เข้าใจและสามารถบริหารจัดการทรัพยากรในการผลิตและการบริโภคการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า รวมทั้งเข้าใจหลักการของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อดำรงชีวิตอย่างมีดุลยภาพ

มาตรฐาน ส.๓.๒ เข้าใจระบบ และสถาบันทางเศรษฐกิจต่าง ๆ ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ และความจำเป็นของการร่วมมือกันทางเศรษฐกิจในสังคมโลก

สาระที่ ๔ ประวัติศาสตร์

มาตรฐาน ส ๔.๑ เข้าใจความหมาย ความสำคัญของเวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ สามารถใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์มาวิเคราะห์เหตุการณ์ต่างๆ อย่างเป็นระบบ

มาตรฐาน ส ๔.๒ เข้าใจพัฒนาการของมนุษยชาติจากอดีตจนถึงปัจจุบัน ในด้านความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์อย่างต่อเนื่อง ตระหนักถึงความสำคัญและสามารถ วิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้น

มาตรฐาน ส ๔.๓ เข้าใจความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย มีความรัก ความภูมิใจและธำรงความเป็นไทย

สาระที่ ๕ ภูมิศาสตร์

มาตรฐาน ส ๕.๑ เข้าใจลักษณะของโลกทางกายภาพ และความสัมพันธ์ของสรรพสิ่งซึ่งมีผล ต่อกัน และกันในระบบของธรรมชาติ ใช้แผนที่และเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ ในการค้นหาวิเคราะห์ สรุป และใช้ข้อมูล ภูมิสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ

มาตรฐาน ส ๕.๒ เข้าใจปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ก่อให้เกิด การสร้างสรรค์วัฒนธรรม มีจิตสำนึก และมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

คุณภาพผู้เรียน

จบชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓

- ได้เรียนรู้เรื่องเกี่ยวกับตนเองและผู้ที่อยู่รอบข้าง ตลอดจนสภาพแวดล้อมในท้องถิ่น ที่อยู่อาศัย และเชื่อมโยงประสบการณ์ไปสู่โลกกว้าง
- ผู้เรียนได้รับการพัฒนาให้มีทักษะกระบวนการ และมีข้อมูลที่จำเป็นต่อการพัฒนาให้เป็น ผู้มีคุณธรรม จริยธรรม ประพฤติปฏิบัติตามหลักคำสอนของศาสนาที่ตนนับถือ มีความเป็นพลเมืองดี มีความรับผิดชอบ การอยู่ร่วมกันและการทำงานกับผู้อื่น มีส่วนร่วมในกิจกรรมของห้องเรียน และได้ฝึกหัดในการตัดสินใจ
- ได้ศึกษาเรื่องราวเกี่ยวกับตนเอง ครอบครัว โรงเรียน และชุมชนในลักษณะการบูรณาการ ผู้เรียนได้เข้าใจแนวคิดเกี่ยวกับปัจจุบันและอดีต มีความรู้พื้นฐานทางเศรษฐกิจได้ข้อคิดเกี่ยวกับรายรับ-รายจ่ายของครอบครัว เข้าใจถึงการเป็นผู้ผลิต ผู้บริโภค รู้จักการออมขั้นต้นและวิธีการเศรษฐกิจพอเพียง
- ได้รับการพัฒนาแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม หน้าที่พลเมือง เศรษฐศาสตร์ ประวัติศาสตร์ และภูมิปัญญา เพื่อเป็นพื้นฐานในการทำความเข้าใจในขั้นที่สูงต่อไป

จบชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖

- ได้เรียนรู้เรื่องของจังหวัด ภาค และประเทศของตนเอง ทั้งเชิงประวัติศาสตร์ ลักษณะทางกายภาพ สังคม ประเพณี และวัฒนธรรม รวมทั้งการเมืองการปกครอง สภาพเศรษฐกิจโดยเน้นความเป็นประเทศไทย
- ได้รับการพัฒนาความรู้และความเข้าใจ ในเรื่องศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม ปฏิบัติตนตามหลักคำสอนของศาสนาที่ตนนับถือ รวมทั้งมีส่วนร่วมศาสนพิธี และพิธีกรรมทางศาสนามากยิ่งขึ้น

- ได้ศึกษาและปฏิบัติตนตามสถานภาพ บทบาท สิทธิหน้าที่ในฐานะพลเมืองดีของท้องถิ่น จังหวัด ภาค และประเทศ รวมทั้งได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมตามขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม ของท้องถิ่นตนเองมากยิ่งขึ้น
- ได้ศึกษาเปรียบเทียบเรื่องราวของจังหวัดและภาคต่างๆของประเทศไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน ได้รับการพัฒนาแนวคิดทางสังคมศาสตร์ เกี่ยวกับศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม หน้าที่พลเมือง เศรษฐศาสตร์ ประวัติศาสตร์ และภูมิศาสตร์เพื่อขยายประสบการณ์ไปสู่การทำความเข้าใจ ในภูมิภาค ชีวโลกตะวันออกและตะวันตกเกี่ยวกับศาสนา คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม ความเชื่อ ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม การดำเนินชีวิต การจัดระเบียบทางสังคม และการเปลี่ยนแปลงทางสังคมจากอดีตสู่ปัจจุบัน

จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

- ได้เรียนรู้และศึกษาเกี่ยวกับความเป็นไปของโลก โดยการศึกษาประเทศไทยเปรียบเทียบกับประเทศในภูมิภาคต่างๆในโลก เพื่อพัฒนาแนวคิด เรื่องการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข
- ได้เรียนรู้และพัฒนาให้มีทักษะที่จำเป็นต่อการเป็นนักคิดอย่างมีวิจารณญาณได้รับการพัฒนาแนวคิด และขยายประสบการณ์ เปรียบเทียบระหว่างประเทศไทยกับประเทศในภูมิภาคต่าง ๆ ในโลก ได้แก่ เอเชีย โอเชียเนีย แอฟริกา ยุโรป อเมริกาเหนือ อเมริกาใต้ ในด้านศาสนา คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม ความเชื่อ ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม การเมืองการปกครอง ประวัติศาสตร์และภูมิศาสตร์ ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ และสังคมศาสตร์
- ได้รับการพัฒนาแนวคิดและวิเคราะห์เหตุการณ์ในอนาคต สามารถนำมาใช้เป็นประโยชน์ ในการดำเนินชีวิตและวางแผนการดำเนินงานได้อย่างเหมาะสม

จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖

- ได้เรียนรู้และศึกษาความเป็นไปของโลกอย่างกว้างขวางและลึกซึ้งยิ่งขึ้น
- ได้รับการส่งเสริมสนับสนุนให้พัฒนาตนเองเป็นพลเมืองที่ดี มีคุณธรรม จริยธรรม ปฏิบัติตามหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือ รวมทั้งมีค่านิยมอันพึงประสงค์ สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นและอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข รวมทั้งมีศักยภาพเพื่อการศึกษาต่อในขั้นสูงตามความประสงค์ได้
- ได้เรียนรู้เรื่องภูมิปัญญาไทย ความภูมิใจในความเป็นไทย ประวัติศาสตร์ของชาติไทย ยึดมั่นในวิถีชีวิต และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
- ได้รับการส่งเสริมให้มีส่วนที่ดีในการบริโภค เลือกและตัดสินใจบริโภคได้อย่างเหมาะสมมีจิตสำนึก และมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ ประเพณีวัฒนธรรมไทย และสิ่งแวดล้อม มีความรักท้องถิ่นและประเทศชาติ มุ่งทำประโยชน์ และสร้างสิ่งที่ดีงามให้กับสังคม
- เป็นผู้มีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของตนเอง ชี้นำตนเองได้ และสามารถแสวงหาความรู้จากแหล่งการเรียนรู้ต่างๆในสังคมได้ตลอดชีวิต

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑

สาระที่ ๑ ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

มาตรฐาน ส ๑.๑ รู้ และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสดา หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือและศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่น และปฏิบัติตามหลักธรรม เพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

ตัวชี้วัด	ผู้เรียนรู้อะไร	ผู้เรียนทำอะไรได้
๑.อธิบายการเผยแผ่พระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือในประเทศไทย	การเผยแผ่พระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือในประเทศไทยมีผลต่อการนับถือศาสนา ความเชื่อ แนวปฏิบัติที่เป็นวัฒนธรรมและเอกลักษณ์ของชาติไทย	๑.อธิบายการเผยแผ่พระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือเข้าสู่ประเทศไทย ๒.อธิบายการนับถือพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือในประเทศไทย
๒.วิเคราะห์ความสำคัญของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือที่มีต่อสภาพแวดล้อมในสังคมไทย รวมทั้งการพัฒนาดนและครอบครัว	พระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือมีความสำคัญต่อสภาพแวดล้อมและการประพฤติปฏิบัติตนของคนในสังคมไทย	๑.บอกความสำคัญของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือที่มีต่อสภาพแวดล้อมของสังคมไทย ๒.บอกหลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือที่มีอิทธิพลต่อความเชื่อและแนวทางการพัฒนาดนเองและครอบครัว
๓.วิเคราะห์พุทธประวัติตั้งแต่ประสูติจนถึงบำเพ็ญทุกรกิริยาหรือประวัติศาสดาที่ตนนับถือตามที่กำหนด	หลักธรรมสำคัญในการศึกษาพุทธประวัติหรือประวัติศาสดาที่ตนนับถือตามที่กำหนดตั้งแต่ประสูติจนถึงบำเพ็ญทุกรกิริยา	๑.สรุปพุทธประวัติหรือประวัติศาสดาที่ตนนับถือตามที่กำหนดตั้งแต่ประสูติจนถึงบำเพ็ญทุกรกิริยา ๒. นำเสนอข้อคิดที่ได้จากการ ศึกษาพุทธประวัติหรือประวัติศาสดาที่ตนนับถือตามที่กำหนดตั้งแต่ประสูติจนถึงบำเพ็ญทุกรกิริยา ๓. อธิบายการนำข้อคิดในข้อ ๒ ไปเป็นแนวปฏิบัติในการดำเนินชีวิตของตนเอง
๔.วิเคราะห์และประพฤติตนตามแบบอย่างการดำเนินชีวิตและข้อคิดจากประวัติสาวก ชาดก เรื่องเล่า และศาสนิกชนตัวอย่างตามที่กำหนด	แบบอย่างการประพฤติปฏิบัติและการดำเนินชีวิตของคนดีก่อให้เกิดความศรัทธา และเป็นแรงจูงใจให้ปฏิบัติตาม	๑.สรุปประวัติสาวก ชาดก เรื่องเล่า และศาสนิกชนตัวอย่างตามที่กำหนด ๒.วิเคราะห์ข้อคิดหรือแบบอย่างการดำเนินชีวิตจากประวัติสาวก ชาดก เรื่องเล่า และศาสนิกชนตัวอย่างตามที่

ตัวชี้วัด	ผู้เรียนรู้อะไร	ผู้เรียนทำอะไรได้
		กำหนด ๓.อธิบายการนำข้อคิด ไปเป็นแนวปฏิบัติในการดำเนินชีวิตของตนเอง
๕.อธิบายพุทธคุณ และข้อธรรมสำคัญในกรอบอริยสัจ ๔ หรือหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนดเห็นคุณค่าและนำไปพัฒนาแก้ปัญหาของตนเองและครอบครัว	พุทธคุณและข้อธรรมในกรอบอริยสัจ ๔ หรือหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือเป็นหลักธรรมที่สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาและแก้ปัญหาชีวิตของตนเองและครอบครัวได้	๑.อธิบายพุทธคุณและข้อธรรมในกรอบอริยสัจ ๔ ๒.อธิบายเชื่อมโยงการนำพุทธคุณและข้อธรรมในกรอบอริยสัจ ๔ ไปใช้พัฒนาและแก้ปัญหาชีวิตของตนเองและครอบครัวได้
๖.เห็นคุณค่าของการพัฒนาจิต เพื่อการเรียนรู้และการดำเนินชีวิต ด้วยวิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการคือวิธีคิดแบบคุณค่าแท้ –คุณค่าเทียม และวิธีคิดแบบคุณ – โทษ และทางออก หรือการพัฒนาจิตตามแนวทางของศาสนาที่ตนนับถือ	การพัฒนาจิตด้วยวิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการด้วยวิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการคือวิธีคิดแบบคุณค่าแท้ –คุณค่าเทียมและวิธีคิดแบบคุณ –โทษ และทางออกเป็นหนทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านการเรียนและการดำเนินชีวิต	๑.อธิบายหลักการพัฒนาจิตด้วยวิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการคือวิธีคิดแบบคุณค่าแท้ –คุณค่าเทียม และวิธีคิดแบบคุณ – โทษ และทางออก หรือการพัฒนาจิตตามแนวทางของศาสนาที่ผู้เรียนนับถือ ๒.บอกประโยชน์หรือคุณค่าของการพัฒนาจิตที่มีต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านการเรียนและการดำเนินชีวิต
๗.สวดมนต์ แผ่เมตตา บริหารจิต และเจริญปัญญาด้วยอานาปานสติ หรือตามแนวทางของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด	การบริหารจิตและเจริญปัญญาด้วยอานาปานสติ	๑.อธิบายหลักการบริหารจิตและเจริญปัญญาด้วยอานาปานสติ ๒.บอกประโยชน์หรือคุณค่าของการพัฒนาจิตที่มีต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านการเรียนและการดำเนินชีวิต
๘.วิเคราะห์และปฏิบัติตนตามหลักธรรมทางศาสนาที่ตนนับถือในการดำรง ชีวิตแบบพอเพียง และดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมเพื่อการอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุข	การปฏิบัติตนตามหลักธรรมทางศาสนาที่ตนนับถือในการดำรงชีวิตแบบพอเพียงและดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม ทำให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี สังคมมีความเข้มแข็งและอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข	๑.วิเคราะห์หลักธรรมทางศาสนาที่สอดคล้องกับการดำรงชีวิตแบบพอเพียง และการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม ๒.เสนอแนวปฏิบัติตนตามหลักธรรมทางศาสนาในการ ดำรงชีวิตแบบพอเพียงและดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมเพื่อการอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุข
๙.วิเคราะห์เหตุผลความจำเป็นที่ทุกคนต้องศึกษาเรียนรู้ศาสนาอื่นๆ	ความรู้ความเข้าใจในหลักธรรมของศาสนาอื่นก่อให้เกิดความเข้าใจอันดีต่อกันระหว่างศาสนิกชนของแต่ละศาสนา	๑.บอกชื่อศาสนาต่างๆ ที่คนไทยนับถือศาสนา ๒.อธิบายเหตุผลความจำเป็นที่ทุกคนต้องศึกษาเรียนรู้ศาสนาอื่น
๑๐.ปฏิบัติตนต่อศาสนิกชนอื่นในสถานการณ์ต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม	การยอมรับและปฏิบัติตนต่อศาสนิกชนอื่นที่มีวัฒนธรรมต่างกันทำให้มีความเข้าใจอันดีและอยู่	๑.อธิบายลักษณะของสถานการณ์หรือเหตุการณ์ที่ทำให้ผู้เรียนต้องเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมของศาสนา

ตัวชี้วัด	ผู้เรียนรู้อะไร	ผู้เรียนทำอะไรได้
	ร่วมกันได้อย่างสันติสุข	อื่นๆ ๒.ปฏิบัติตนต่อศาสนิกชนอื่นใน สถานการณ์ต่างๆได้อย่างเหมาะสม
๑๑.วิเคราะห์การกระทำของบุคคล ที่เป็นแบบอย่างด้านศาสนสัมพันธ์ และนำเสนอแนวทางการปฏิบัติ ของตนเอง	การกระทำของบุคคลที่เป็นแบบ อย่างด้านศาสนสัมพันธ์	๑. อธิบายพฤติกรรม/การกระทำของ บุคคลที่เป็นแบบอย่างด้านศาสน สัมพันธ์ ๒. นำเสนอแนวทางการปฏิบัติตนของ ตนเองที่เป็นพหุกรรมด้านศาสน สัมพันธ์

มาตรฐาน ส ๑.๒ เข้าใจ ตระหนักและปฏิบัติตนเป็นศาสนิกชนที่ดี และธำรงรักษา
พระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ

ตัวชี้วัด	ผู้เรียนรู้อะไร	ผู้เรียนทำอะไรได้
๑.บำเพ็ญประโยชน์ต่อศาสนสถาน ของศาสนาที่ตนนับถือ	การบำเพ็ญประโยชน์ต่อศาสน สถานของศาสนาที่ตนนับถือถือ เป็นหน้าที่ของศาสนิกชนทุกคน	บำเพ็ญประโยชน์ต่อศาสนสถานของ ศาสนาที่ตนนับถือ
๒.อธิบายจริยวัตรของสาวกเพื่อ เป็นแบบอย่างในการประพฤติ ปฏิบัติ และปฏิบัติตนอย่าง เหมาะสมต่อสาวกของศาสนาที่ตน นับถือ	จริยวัตรของสาวกที่เป็นแบบอย่าง ในการประพฤติปฏิบัติตามศาสนิก	๑.อธิบายจริยวัตรของสาวกที่เป็น แบบอย่างในการปฏิบัติตนที่เหมาะสม กับวัยของผู้เรียน ๒.ปฏิบัติตนต่อสาวกของศาสนาที่ตน นับถืออย่างถูกต้องและเหมาะสม
๓.ปฏิบัติตนอย่างเหมาะสมต่อ บุคคลต่างๆ ตามหลักศาสนาที่ ตนนับถือตามที่กำหนด	การปฏิบัติตนที่ถูกต้องและเหมาะสม ตามหลักศาสนาที่ตนนับถือ	ปฏิบัติตนอย่างเหมาะสมต่อบุคคลต่างๆ ตามหลักศาสนาที่ตนนับถือตามที่ กำหนด
๔.จัดพิธีกรรมและปฏิบัติตนในศา สนพิธี พิธีกรรมได้ถูกต้อง	การจัดพิธีกรรมและปฏิบัติตน อย่างถูกต้องและเหมาะสมในการ เข้าร่วมพิธีกรรมทางศาสนา	๑.จัดพิธีกรรมในศาสนพิธีทางศาสนา ๒.ปฏิบัติตนในการเข้าร่วมพิธีกรรม ทางศาสนาอย่างถูกต้อง
๕.อธิบายประวัติ ความสำคัญ และ ปฏิบัติตนในวันสำคัญทางศาสนาที่ ตนนับถือตามที่กำหนดได้ถูกต้อง	การปฏิบัติตนที่ถูกต้องในวันสำคัญ ทางศาสนาที่ตนนับถือ เป็นการ แสดงความกตัญญูต่อศาสนา	๑.อธิบายประวัติและความสำคัญ ของ วันสำคัญทางศาสนาที่ตนนับถือ ๒.ปฏิบัติตนอย่างถูกต้องในวันสำคัญ ทางศาสนาที่ตนนับถือ

สาระที่ ๒ หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม

มาตรฐาน ส ๒.๑ เข้าใจและปฏิบัติตนตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดี มีค่านิยมที่ดีงาม และธำรงรักษาประเพณีและวัฒนธรรมไทย ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทย และ สังคมโลกอย่างสันติสุข

ตัวชี้วัด	ผู้เรียนรู้อะไร	ผู้เรียนทำอะไรได้
๑.ปฏิบัติตามกฎหมายในการคุ้มครองสิทธิของบุคคล	กฎหมายที่คุ้มครองสิทธิของบุคคล มีผลต่อการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข	ปฏิบัติตามกฎหมายในการคุ้มครองสิทธิของบุคคล
๒. ระบุความสามารถของตนเองในการทำประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติ	เยาวชนที่ดีมีบทบาทและหน้าที่ในการทำประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติ	ระบุความสามารถของตนเองในการทำประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติ
๓.อภิปรายเกี่ยวกับคุณค่าทางวัฒนธรรมที่เป็นปัจจัยในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีหรืออาจนำไปสู่ความเข้าใจผิดต่อกัน	คุณค่าทางวัฒนธรรมด้านการเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีหรืออาจนำไปสู่ความเข้าใจผิดต่อกัน	ให้ความเห็นเกี่ยวกับคุณค่าทางวัฒนธรรมที่เป็นปัจจัยในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีหรืออาจนำไปสู่ความเข้าใจผิดต่อกัน
๔.แสดงออกถึงการเคารพในสิทธิเสรีภาพ ของตนเองและผู้อื่น	การให้ความเคารพในสิทธิและเสรีภาพของผู้อื่นก่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันของคนในสังคม	แสดงออกถึงการเคารพในสิทธิเสรีภาพของตนเองและผู้อื่นอย่างถูกต้องและเหมาะสม

มาตรฐาน ส ๒.๒

เข้าใจระบบการเมืองการปกครองในสังคมปัจจุบัน ยึดมั่น ศรัทธา และธำรงรักษา
ไว้ซึ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

ตัวชี้วัด	ผู้เรียนรู้อะไร	ผู้เรียนทำอะไรได้
๑.อธิบายหลักการ เจตนารมณ์ โครงสร้าง และสาระสำคัญของ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับปัจจุบันโดยสังเขป	รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับปัจจุบันเป็นกฎหมายสูงสุดในการปกครองประเทศ ที่คนไทยทุกคนต้องเคารพและปฏิบัติตาม	๑.บอกหลักการ เจตนารมณ์ และโครงสร้างของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปัจจุบัน ๒. สาระสำคัญของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปัจจุบันโดยสังเขป
๒.วิเคราะห์บทบาทการถ่วงดุล อำนาจอริปไตยในรัฐธรรมนูญแห่ง ราชอาณาจักรไทยฉบับปัจจุบัน	กฎหมายรัฐธรรมนูญแบ่งอำนาจ การปกครองออกเป็น ๓ ฝ่าย คือ นิติบัญญัติ บริหาร และตุลาการ มีบทบาทในการถ่วงดุลอำนาจอริปไตย	๑.อธิบายบทบาทหน้าที่ของอำนาจ อริปไตยตามกฎหมายรัฐธรรมนูญ ๒.วิเคราะห์บทบาทในการถ่วงดุลอำนาจอริปไตยของฝ่าย นิติบัญญัติ บริหาร และตุลาการตาม รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปัจจุบัน
๓.ปฏิบัติตนตามบทบัญญัติของ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับปัจจุบันที่เกี่ยวข้องกับตนเอง	สิทธิ เสรีภาพ และหน้าที่ของ ปวงชนชาวไทยที่ต้องปฏิบัติตาม บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่ง ราชอาณาจักรไทย	๑.อธิบายบทบัญญัติของ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับปัจจุบันที่เกี่ยวข้องกับตนเอง ๒.ปฏิบัติตนตามบทบัญญัติของ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับปัจจุบันที่เกี่ยวข้องกับตนเอง

สาระที่ ๓ เศรษฐศาสตร์

มาตรฐาน ส.๓.๑

เข้าใจและสามารถบริหารจัดการทรัพยากรในการผลิตและ
การบริโภคการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพ
และคุ้มค่า รวมทั้งเข้าใจหลักการของเศรษฐกิจพอเพียง
เพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีดุลยภาพ

ตัวชี้วัด	ผู้เรียนรู้อะไร	ผู้เรียนทำอะไรได้
๑.อธิบายความหมายและ ความสำคัญของเศรษฐศาสตร์	๑. ความหมายและความสำคัญของเศรษฐศาสตร์ทรัพยากร ๒.ทรัพยากรมีจำนวนจำกัดแต่ความต้องการของมนุษย์มีไม่จำกัด ทำให้	๑. อธิบายความหมายและ ความสำคัญของเศรษฐศาสตร์ ๒. อธิบายความสัมพันธ์ของคำว่า ทรัพยากรมีจำนวนจำกัดความ

ตัวชี้วัด	ผู้เรียนรู้อะไร	ผู้เรียนทำอะไรได้
	เกิดความขาดแคลน จึงต้องมีการเลือกใช้เพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีดุลยภาพ	ต้องการของมนุษย์มีไม่จำกัด ความขาดแคลน การเลือก และค่าเสียโอกาส
๒.วิเคราะห์ค่านิยมและพฤติกรรม การบริโภคของคนในสังคมซึ่งส่งผลต่อเศรษฐกิจของชุมชนและประเทศ	ค่านิยมและพฤติกรรมในการบริโภคของคนในสังคมที่ส่งผลต่อเศรษฐกิจของชุมชนและประเทศ	วิเคราะห์และอธิบายค่านิยมและพฤติกรรมในการบริโภคของคนในสังคมที่ส่งผลต่อเศรษฐกิจของชุมชนและประเทศ
๓. อธิบายความเป็นมา หลักการ และความสำคัญของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงต่อสังคมไทย	ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตที่เหมาะสมกับสภาพของสังคมไทย	๑. อธิบายความเป็นมาและหลักการปรัชญาของเศรษฐกิจ ๒. อธิบายความสำคัญของเศรษฐกิจพอเพียงที่มีต่อสังคมไทย

มาตรฐาน ส.๓.๒

เข้าใจระบบ และสถาบันทางเศรษฐกิจต่าง ๆ ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ และความจำเป็นของการร่วมมือกันทางเศรษฐกิจในสังคมโลก

ตัวชี้วัด	ผู้เรียนรู้อะไร	ผู้เรียนทำอะไรได้
๑.วิเคราะห์บทบาทหน้าที่และความแตกต่างของสถาบันการเงินแต่ละประเภทและธนาคารกลาง	บทบาทและหน้าที่ของสถาบันการเงินแต่ละประเภทและธนาคารกลาง มีความแตกต่างกันในระบบเศรษฐกิจ	๑.อธิบายบทบาทและหน้าที่ของสถาบันการเงินแต่ละประเภทและธนาคารกลาง ๒. อธิบายความแตกต่างของสถาบันการเงินแต่ละประเภทและธนาคารกลาง
๒. ยกตัวอย่างที่สะท้อนให้เห็น การพึ่งพาอาศัยกันและการแข่งขันกันทางเศรษฐกิจในประเทศ	การพึ่งพาอาศัยกันและ การแข่งขันกันทางเศรษฐกิจของประเทศ	ยกตัวอย่างที่สะท้อนให้เห็น การพึ่งพาอาศัยกัน และการแข่งขันกันทางเศรษฐกิจในประเทศ
๓. ระบุปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดอุปสงค์และอุปทาน	ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดอุปสงค์และ อุปทานทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของภาวะทางเศรษฐกิจ	ระบุปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกำหนด อุปสงค์และอุปทาน
๔.อภิปรายผลของการมีกฎหมายเกี่ยวกับทรัพย์สินทางปัญญา	กฎหมายทรัพย์สินทางปัญญามีผลในการคุ้มครองมิให้มีการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา	อภิปรายผลของการมีกฎหมายเกี่ยวกับทรัพย์สินทางปัญญา

สาระที่ ๔ ประวัติศาสตร์

มาตรฐาน ส ๔.๑ เข้าใจความหมาย ความสำคัญของเวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ สามารถใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์มาวิเคราะห์เหตุการณ์ต่างๆ อย่างเป็นระบบ

ตัวชี้วัด	ผู้เรียนรู้อะไร	ผู้เรียนทำอะไรได้
๑.วิเคราะห์ความสำคัญของเวลาในการศึกษาประวัติศาสตร์	เวลามีความสำคัญต่อการแบ่งยุคทางประวัติศาสตร์	๑. อธิบายความสำคัญของเวลาและช่วงเวลาในการศึกษาประวัติศาสตร์ ๒. อธิบายความสำคัญของอดีตที่ส่งผลต่อพัฒนาการในปัจจุบันและอนาคต ๓. ยกตัวอย่างของช่วงเวลาและยุคสมัยที่ปรากฏชื่อต่างๆ
๒.เทียบศักราชตามระบบต่างๆ ที่ใช้ศึกษาประวัติศาสตร์	การศึกษาประวัติศาสตร์ไทยเพื่อให้เกิดความเข้าใจชัดเจนต้องมีความรู้ระบบการเทียบศักราช	๑. บอกที่มาของศักราชรวมทั้งวิธีการเทียบศักราชต่างๆ ๒. ยกตัวอย่างของศักราชที่ใช้ในเอกสารทางประวัติศาสตร์
๓. นำวิธีการทางประวัติศาสตร์มาใช้ศึกษาเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์	วิธีการทางประวัติศาสตร์เป็นวิธีการเรียนรู้ของคน เหตุการณ์ในอดีตต้องอาศัยหลักฐานชั้นต้น ชั้นรอง และวิธีการอย่างมีเหตุผล	๑. อธิบายความหมายและความสำคัญของประวัติศาสตร์ ๒. อธิบายวิธีการทางประวัติศาสตร์ได้ถูกต้อง ๓. ยกตัวอย่างหลักฐานทางประวัติศาสตร์ทั้งหลักฐานชั้นต้นและหลักฐานชั้นรอง

มาตรฐาน ส ๔.๒ เข้าใจพัฒนาการของมนุษยชาติจากอดีตจนถึงปัจจุบันในด้านความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์อย่างต่อเนื่อง ตระหนักถึงความสำคัญ และสามารถ วิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้น

ตัวชี้วัด	ผู้เรียนรู้อะไร	ผู้เรียนทำอะไรได้
๑.อธิบายพัฒนาการทางสังคม เศรษฐกิจและการเมืองของประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้	ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้	๑. อธิบายปัจจัยทางภูมิศาสตร์ที่มีผลต่อพัฒนาการในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ๒. อธิบายเกี่ยวกับสังคม เศรษฐกิจ การเมืองการปกครองในภูมิภาคเอเชีย
๒.ระบุความสำคัญของแหล่งอารยธรรมในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้	ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้	อธิบายความสำคัญของแหล่งอารยธรรมในกลุ่มเอเชียพร้อมกับแหล่งมรดกโลกที่มีผลต่อพัฒนาการสังคมไทยในปัจจุบัน

มาตรฐาน ส ๔.๓

เข้าใจความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย มีความรัก
ความภูมิใจและธำรงความเป็นไทย

ตัวชี้วัด	ผู้เรียนรู้อะไร	ผู้เรียนทำอะไรได้
๑.อธิบายเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ สมัยก่อนสุโขทัยในดินแดนไทย โดยสังเขป	อาณาจักรก่อนสมัยสุโขทัย	๑. อธิบายความเป็นมาของแต่ละ อาณาจักรก่อนสมัยสุโขทัย ๒.อธิบายเกี่ยวกับการสถาปนา อาณาจักรสุโขทัย
๒. วิเคราะห์พัฒนาการของอาณาจักร สุโขทัยในด้านต่าง ๆ	อาณาจักรสุโขทัย	วิเคราะห์พัฒนาการด้านต่างๆ ของสมัยสุโขทัย
๓. วิเคราะห์อิทธิพลของวัฒนธรรม และภูมิปัญญาไทยสมัยสุโขทัยและ สังคมไทยในปัจจุบัน	อาณาจักรสุโขทัย	๑.อธิบายความสัมพันธ์ระหว่าง วัฒนธรรมกับภูมิปัญญาในสมัย สุโขทัย ๒.อธิบายถึงความเสื่อมของ อาณาจักรสุโขทัย

สาระที่ ๕ ภูมิศาสตร์

มาตรฐาน ส ๕.๑

เข้าใจลักษณะของโลกทางกายภาพ และความสัมพันธ์ของสรรพสิ่งซึ่งมีผลต่อ
กันและกันในระบบของธรรมชาติ ใช้แผนที่และเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ ในการ
ค้นหาวิเคราะห์ สรุป และใช้ข้อมูลภูมิสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ

ตัวชี้วัด	ผู้เรียนรู้อะไร	ผู้เรียนทำอะไรได้
๑.เลือกใช้เครื่องมือทางภูมิศาสตร์ (ลูกโลก แผนที่ กราฟ แผนภูมิ) ในการสืบค้นข้อมูล เพื่อวิเคราะห์ ลักษณะทางกายภาพและสังคมของ ประเทศไทยและทวีปเอเชีย ออสเตรเลียและโอเชียเนีย	การสืบค้นข้อมูลลักษณะทาง กายภาพ ลักษณะทางสังคมของ ประเทศไทย ทวีปเอเชีย โอเชีย เนีย โดยอาศัยเครื่องมือทาง ภูมิศาสตร์	๑. ใช้เครื่องมือทางภูมิศาสตร์ใน การสืบค้นข้อมูลลักษณะทาง กายภาพและลักษณะทางสังคม ของประเทศไทย ทวีปเอเชีย โอ เชียเนีย ๒.นำเสนอข้อมูลที่ได้จากการ สืบค้น
๒.อธิบายเส้นแบ่งเวลาและ เปรียบเทียบวัน เวลาของประเทศ ไทยกับทวีป ต่าง ๆ	ความสัมพันธ์ของการหมุนรอบ ตัวเองของโลกและระยะเชิงมุม ระบบลองจิจูด เป็นผลให้เวลา ท้องถิ่น เวลามาตรฐานแต่ละ ภูมิภาคของโลกต่างกัน	๑. คำนวณเวลาจากโจทย์ปัญหา เวลาที่ท้องถิ่น เวลามาตรฐาน ๒.อธิบายเขตเวลาของโลก เปรียบเทียบวันเวลาของประเทศ ไทยกับทวีปต่างๆ
๓.วิเคราะห์เชื่อมโยง สาเหตุและ แนวทางป้องกันภัยธรรมชาติและ การระงับภัยที่เกิดขึ้นในประเทศไทย และทวีปเอเชีย ออสเตรเลีย และโอ เชียเนีย	ภัยธรรมชาติสามารถระงับและ/ หรือป้องกันได้	นำเสนอแนวทางการป้องกันและ ระงับภัยธรรมชาติ

มาตรฐาน ส ๕.๒

เข้าใจปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ก่อให้เกิด
การสร้างสรรควัฒนธรรม มีจิตสำนึก และมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ ทรัพยากร
และสิ่งแวดล้อม เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

ตัวชี้วัด	ผู้เรียนรู้อะไร	ผู้เรียนทำอะไรได้
๑.วิเคราะห์ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงทางธรรมชาติของทวีปเอเชีย ออสเตรเลียและโอเชียเนีย	การเปลี่ยนแปลงทางธรรมชาติ ส่งผล กระทบต่อการดำเนินชีวิต ของมนุษย์	อธิบายผลกระทบที่เกิดจากการ เปลี่ยนแปลงทางธรรมชาติของ ทวีปเอเชีย ออสเตรเลีย และโอ เชียเนีย
๒.วิเคราะห์ความร่วมมือของ ประเทศต่างๆ ที่มีผลต่อ สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติของ ทวีปเอเชีย ออสเตรเลีย และ โอเชียเนีย	การแก้ปัญหาผลกระทบด้าน สิ่งแวดล้อมในภูมิภาคต่างๆ ของ โลกต้องได้รับความร่วมมือระหว่าง ประเทศ	บอกความร่วมมือของประเทศ ต่างๆ ที่มีผลต่อสิ่งแวดล้อมทาง ธรรมชาติของทวีปเอเชีย ออสเตรเลีย และโอเชียเนีย
๓.สำรวจและอธิบายทำเลที่ตั้ง กิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคม ในทวีปเอเชีย ออสเตรเลียและ โอเชียเนีย โดยใช้แหล่งข้อมูล ที่หลากหลาย	ทำเลที่ตั้งของกิจกรรมทาง เศรษฐกิจและสังคมในภูมิภาค เอเชีย ออสเตรเลียโอเชียเนีย ต้อง มีปัจจัยทางภูมิศาสตร์เอื้ออำนวย	สำรวจและอธิบายทำเลที่ตั้ง กิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคม ในทวีปเอเชีย ออสเตรเลียและโอ เชียเนีย โดยใช้แหล่งข้อมูลที่ หลากหลาย
๔.วิเคราะห์ปัจจัยทางกายภาพ และสังคมที่มีผลต่อการเคลื่อนไหว ของความคิด เทคโนโลยี สินค้า และประชากรในทวีปเอเชีย ออสเตรเลีย และโอเชียเนีย	การเคลื่อนไหวทางสังคมและ วัฒนธรรมของประชากรในภูมิภาค เอเชีย ออสเตรเลีย โอเชียเนีย เกิด จากการสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ และทางสังคมเปลี่ยนแปลงปัจจัย ทางกายภาพและสังคมมีผลต่อ การเคลื่อนไหวของความคิด เทคโนโลยี สินค้า และประชากร	อธิบายปัจจัยทางกายภาพและ สังคมที่มีผลต่อการเคลื่อนไหวทาง สังคมและวัฒนธรรมในทวีปเอเชีย ออสเตรเลียโอเชียเนีย

๒. การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดการใช้ปัญหาเป็นฐาน เป็นวิธีการเรียนรู้แบบหนึ่ง ซึ่งใช้ปัญหาเป็นตัวกระตุ้นให้ผู้เรียนได้แสวงหาความรู้ใหม่ และได้ใช้ความรู้เดิมที่มีอยู่ในการแก้ไข ปัญหา ในการได้ค้นคว้าหาความรู้ใหม่ โดยผู้สอนทำหน้าที่เป็นผู้สนับสนุนทางการเรียนและคอย อำนวยความสะดวกให้กับผู้เรียน (วิชเนีย ทศตะ, ๒๕๔๗) เช่นเดียวกับที่ วัชรรา เล่าเรียนดี (๒๕๔๘) และ Howard (๑๙๙๙) ได้กล่าวเพิ่มเติมไว้ว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดการใช้ปัญหาเป็นฐาน เป็นการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ที่ช่วยส่งเสริมและพัฒนาความสามารถ ในการแก้ปัญหาเพื่อเป็นการกระตุ้น จูงใจ ใฝ่ความสนใจให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และสร้างความรู้ได้ด้วย ตนเอง

๒.๑ ความหมายของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเกิดจากแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์นิยม (Constructivist learning theory) และมีรากฐานมาจากทฤษฎีทางการศึกษาของ John B.Dewey ซึ่งมีชื่อว่าการศึกษาแบบพิพัฒนาการ (Progressive Education) และได้มีการศึกษาขั้นตอนการเรียน โดยใช้ปัญหาเป็นฐานมาช่วยแก้ปัญหาในทางการแพทย์ และการศึกษาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน สามารถสรุปความหมายของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานได้ว่า วิธีการจัดการเรียนรู้โดยใช้ ปัญหาเป็นฐานเป็นสิ่งที่เกิดจาก ส่วนประกอบของทัศนคติ ความรู้ และทักษะ เน้นการจัดประสบการณ์ เรียนรู้ที่ได้จากการสืบค้น สืบค้นคว้า ปัญหาที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวกับชีวิตประจำวัน วิธีการ จัดการเรียนการสอน มีลักษณะดึงดูดผู้เรียนเข้าไปมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาซึ่งครูจะเป็นผู้คอย ให้คำแนะนำ โดยผู้สอนอาจนำผู้เรียนไปเผชิญสถานการณ์ ปัญหาจริง หรือจัดสถานการณ์ให้ผู้เรียน เผชิญปัญหา และฝึกกระบวนการวิเคราะห์ปัญหาและแก้ปัญหา ร่วมกันเป็นกลุ่ม ซึ่งปัญหานั้นจะต้อง เป็นปัญหาที่มาจากตัวผู้เรียน เป็นปัญหาที่ผู้เรียนสนใจ นำไปสู่การ ค้นคว้า หาคำตอบหรือทำให้ปัญหา นั้นชัดเจนจนมองเห็นแนวทางแก้ไข ผู้เรียนมีบทบาทเป็นนักแก้ปัญหาและพัฒนาไปสู่การเป็นผู้ร่วม ในการแก้ปัญหา ผสมผสานความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สร้างความ กระตือรือร้น ในการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน ผู้สอนจึงเป็นผู้คอยให้คำแนะนำและอำนวยความสะดวก เพื่อให้ผู้เรียน เกิดการเรียนรู้อย่างสมบูรณ์ (Torp & Sage, ๑๙๙๘, อ้างถึงใน ญัฐพร ขำสุวรรณ, ๒๕๕๖; Watson & Glaser, ๑๙๖๔, อ้างถึงใน ญัฐพร ขำสุวรรณ, ๒๕๕๖; ทิศนา แหมมณี, ๒๕๕๔: ๑๓๗-๑๓๘; วัชรรา เล่าเรียนดี, ๒๕๕๓: ๑๐๗)

สรุปได้ว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการใช้ปัญหาเป็นฐานเป็นการจัด กิจกรรมการเรียนรู้ ที่ให้ผู้เรียนได้จากการสืบค้น สืบค้น คว้า จากปัญหาที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวกับ ชีวิตประจำวัน มีลักษณะ ดึงดูดผู้เรียนเข้าไปมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาซึ่งผู้สอนจะเป็นผู้คอย ให้คำแนะนำและอำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนการสอน ฝึกกระบวนการวิเคราะห์ปัญหาและ แก้ปัญหาร่วมกันเป็นกลุ่ม นำไปสู่การค้นคว้า หาคำตอบ ก่อให้เกิดความเข้าใจในปัญหานั้น ๆ ได้อย่าง ชัดเจน ถูกต้อง จนสามารถแก้ไขปัญหานั้นได้ในที่สุด

๒.๒ ลักษณะการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

จากการศึกษาค้นคว้าลักษณะการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน สามารถสรุปได้ดังนี้ (Gijseleers, ๑๙๙๖, อ้างถึงใน วาสนา ภูมิ, ๒๕๕๕; Torp & Sage, ๑๙๙๘: ๑๔, อ้างถึงใน ญัฐพร ขำสุวรรณ, ๒๕๕๖)

๑. การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่เกิดจากการสร้างความรู้ เชื่อมโยงจากข้อมูลเดิมกับข้อมูลใหม่ขึ้นอยู่กับว่าผู้เรียนจะทำอย่างไรกับข้อมูลเหล่านั้นเพื่อใช้ในการแก้ปัญหา โดยที่ผู้เรียนจะต้องมีความสนใจเหมือนดังว่าได้เข้าไปอยู่ในสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริง และใช้ความรู้ที่มีในการแก้ปัญหา ซึ่งความรู้เดิมจะเป็นพื้นฐานในการเรียนรู้สิ่งใหม่

๒. การเรียนรู้จะแกร่งกล้าเมื่อผู้เรียนมีทักษะในการกำกับตนเอง มีการกำหนด เป้าหมายการเรียนรู้ว่าจะทำอะไร เลือกยุทธวิธีว่าจะทำอย่างไร และจะต้องมีการประเมินผลว่าบรรลุ จุดมุ่งหมายจากการเรียนรู้หรือไม่ การที่จะประสบผลสำเร็จในการแก้ปัญหาขึ้นอยู่กับทางเลือกใช้ วิธีการในการแก้ปัญหาเพื่อให้ได้มาซึ่งความสำเร็จบรรลุตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้

๓. การสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ ปัจจัยทางสังคม และองค์ประกอบแวดล้อม มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้เป็นตัวนำให้นักเรียนเกิดความเข้าใจในการเรียนรู้ โดยครูรวบรวมความคิดเห็น ของนักเรียนและแนะนำให้นักเรียนตั้งคำถาม นำไปสู่กระบวนการแก้ปัญหา รูปแบบการเรียนที่เป็นไป ตามสภาพแวดล้อมทำให้ผู้เรียนได้ประสบกับปัญหาจริง ปัจจัยทางสังคมจึงมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ของ นักเรียนแต่ละคน นั่นคือการทำงานเป็นกลุ่ม ทำให้นักเรียนมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและ กัน นำไปสู่ทางเลือกที่หลากหลายในการแก้ปัญหา

๒.๓ องค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

การสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ไม่ใช่การสอนแบบแก้ปัญหา (Problem solving method) เพราะการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐานนั้นจะต้องเป็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับศาสตร์โดยตรงของ ผู้เรียน โดยมีปัญหาเป็นตัวกระตุ้นหรือนำทางให้ผู้เรียนต้องไปแสวงหาความรู้ความเข้าใจด้วยตนเอง เพื่อจะได้ค้นพบคำตอบของปัญหานั้น ลักษณะการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานจึงเป็นการจัดสภาพการณ์ ของการเรียนการสอน เป็นเครื่องมือที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามเป้าหมาย ให้ผู้เรียนได้เผชิญ ปัญหาและฝึกการวิเคราะห์ปัญหา และแก้ปัญหาร่วมกันเป็นกลุ่ม ประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญ ดังนี้ (กุลยา ตันติผลาชีวะ, ๒๕๔๘: ๗๘; ทิศนา ขัมมณี, ๒๕๕๐: ๑๓๗-๑๓๘; มัณฑรา ธรรมบุศย์, ๒๕๕๕: ๑๓; สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๕๐: ๒-๓)

๑. ประเด็นปัญหาสำหรับการเรียนรู้ ปัญหาคือหัวใจสำคัญของการสอนโดยการจัดการ เรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ลักษณะของปัญหาที่นำมาเรียนจะเป็นปัญหาที่พบบ่อย โดยผู้สอนอาจ นำเสนอสถานการณ์ หรือผู้สอนอาจจัดสภาพการณ์ให้ผู้เรียนเผชิญปัญหา โดยปัญหาต้องเป็นปัญหา ที่ตรงตามจุดประสงค์ของหลักสูตรและระดับชั้นปีของผู้เรียน ควรเป็นปัญหาที่พบเห็นได้ในชีวิตจริง ของผู้เรียนหรือมีโอกาสที่จะเกิดขึ้นจริง

๒. สื่อการเรียนการสอน ในการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ผู้เรียนต้องศึกษา ค้นคว้าหา คำตอบด้วยตนเอง จึงจำเป็นที่ผู้เรียนจะต้องมีสื่อที่ครบถ้วนสมบูรณ์สำหรับใช้ในการค้นคว้า เช่น หนังสือ สติ

โสตทัศน ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นต้น โดยผู้สอนทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวก (facilitator) และผู้ชี้แนะ (guide)

๓. ผู้เรียนต้องมีความรับผิดชอบ มีความตั้งใจที่จะศึกษาค้นคว้าเพื่อให้ได้มาซึ่งคำตอบที่ ต้องการ ผู้เรียนเรียนรู้โดยการนำตนเอง (self-directed Learning) ผู้เรียนจึงต้องวางแผนการเรียนรู้ ด้วยตนเอง ต้องช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีความมุ่งมั่นในการค้นคว้าของตนเองอย่างเคร่งครัด บริหาร เวลา การเรียนจึงจะมี ประสิทธิภาพ

๔. บทบาทของผู้สอน ผู้สอนทำหน้าที่สนับสนุนการเรียนรู้ ทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวก ด้านสื่อ อุปกรณ์ และสิ่งที่จำเป็นต่าง ๆ ที่ผู้เรียนจำเป็นต้องใช้ในการศึกษาค้นคว้า เป็นผู้ให้คำแนะนำ เมื่อจำเป็น เท่านั้น ฝึกให้ผู้เรียนมีความใฝ่รู้ รวมถึงเป็นผู้ประเมินสมรรถนะของผู้เรียนขณะเรียน เป็นระยะ ๆ จูงใจให้ ผู้เรียนเกิดแนวทางในการศึกษา คิดค้น อภิปราย ชักถาม แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ซึ่งกันและกัน และสรุป ประเด็นในการเรียนในแต่ละครั้ง

องค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน จะต้องประกอบไปด้วย ๑) ประเด็น ปัญหา สำหรับการเรียนรู้ ลักษณะของปัญหาจะต้องมีลักษณะที่พบได้ชีวิตจริงหรือมีโอกาสที่จะเกิดขึ้น จริง ๒) สื่อการ สอน จำเป็นต้องมีสื่อการสอนสำหรับใช้ในการค้นคว้า เช่น หนังสือ ระบบเทคโนโลยี สารสนเทศ เป็นต้น ๓) ผู้เรียนต้องมีความรับผิดชอบ มีความตั้งใจในการค้นคว้าเพื่อให้ได้มาซึ่งคำตอบ จะต้องช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เพื่อให้การเรียนมีประสิทธิภาพมากที่สุด ๔) บทบาทผู้สอน ผู้สอนทำ หน้าที่อำนวยความสะดวกด้านสื่อ หรือ อุปกรณ์ที่จำเป็นสำหรับการเรียนรู้

๒.๔ ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

กระบวนการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ต้องใช้ความสามารถในหลาย ๆ ด้าน ประกอบกัน เป็นลำดับขั้นตอน ทั้งนี้เป็นเพราะผลจากการคิดในแต่ละขั้นนั้นมีความจำเป็นต้องนำไปใช้ ต่อในขั้นตอนต่อ ๆ ไป ขั้นตอนและกระบวนการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐานมีนักวิชาการเสนอ ไว้หลายท่านดังนี้ Delisle (๑๙๙๗, อ้างถึงใน วรกมล วงศธรบุญรัศมี, ๒๕๕๗) ได้กำหนดขั้นตอน ในการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็น ฐาน ดังนี้

ขั้นที่ ๑ ขั้นเชื่อมโยงปัญหา (connecting with the problem) เป็นขั้นตอน ในการสร้างปัญหา เพราะผู้เรียนจะต้องมีความรู้สึกว่าปัญหานั้นมีความสำคัญต่อตนก่อน ครูควรเลือก หรือออกแบบปัญหาให้ สอดคล้องกับผู้เรียนในขั้นนี้ครูควรสำรวจประสบการณ์และความสนใจของ ผู้เรียนในแต่ละบุคคลก่อนเพื่อเป็น แนวทางในการเลือก หรือออกแบบปัญหาโดยผู้สอนยกประเด็นที่ เกี่ยวข้องกับปัญหามาร่วมอภิปรายก่อน จากนั้นผู้สอนและผู้เรียนช่วยกันสร้างปัญหาที่ผู้เรียนสนใจ เพื่อนำไปเป็นปัญหาสำหรับการเรียนรู้โดยใช้ปัญหา เป็นฐานซึ่งประเด็นที่มีความสัมพันธ์กับความรู้ ในเนื้อหาวิชาและทักษะที่ต้องการให้ผู้เรียนได้รับด้วย

ขั้นที่ ๒ ขั้นจัดโครงสร้าง (setting up the structure) ประกอบด้วยแนวความคิด ต่อปัญหา (Ideas) ข้อเท็จจริงจากปัญหา (facts) สิ่งที่ต้องเรียนรู้เพิ่มเติม(learning issued) และ แผนการเรียนรู้ (action plan) โดยเสนอในรูปแบบตารางเพื่อเห็นความสัมพันธ์ของแต่ละหัวข้อ

ขั้นที่ ๓ ขั้นเข้าพบปัญหา (visiting the problem) ในขั้นนี้ผู้เรียนจะใช้กระบวนการ กลุ่มในการสำรวจปัญหาตามโครงสร้างของการเรียนรู้ในขั้นที่ ๒ คือนักเรียนในกลุ่มร่วมกันเสนอ แนวคิดต่อปัญหาว่ามีแนวทางเป็นไปได้หรือไม่ จะสามารถแก้ปัญหาด้วยวิธีใด ความรู้เรื่องใด จึงเป็นฐานของการแก้ปัญหา จากนั้นผู้เรียนในกลุ่มจะร่วมอภิปรายถึงข้อเท็จจริงที่โจทย์กำหนดให้ แล้วกำหนดสิ่งที่ต้องเรียนรู้เพิ่ม เพื่อจะได้นำมาเป็นฐานความรู้ในการแก้ปัญหาพร้อมทั้งกำหนดวิธีการ หาความรู้และแหล่งทรัพยากรของความรู้ด้วย ในแต่ละข้อจะเขียนลงในตารางโดยเรียงลำดับ เป็นข้อ ๆ จะเขียนแต่ละสมมติให้สัมพันธ์กัน เมื่อภายในกลุ่มกำหนดหัวข้อจากนั้นกลุ่มจะมอบหมาย ให้สมาชิกในกลุ่มไปศึกษาค้นคว้าตามแผนการเรียนรู้ที่กำหนดให้ แล้วนำความรู้ที่ได้มารายงานต่อ กลุ่มทำเช่นนี้ต่อไปเรื่อย ๆ จนเพียงพอสำหรับการแก้ปัญหา ในขั้นนี้ผู้เรียนจะมีอิสระในการกำหนด ในแต่ละหัวข้อผู้สอนเป็นเพียงผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้เท่านั้น

ขั้นที่ ๔ ขั้นเข้าพบปัญหาอีกครั้ง (reversing the problem) เมื่อกลุ่มได้ไปศึกษา ความรู้ตามแผนการเรียนรู้แล้ว กลุ่มจะช่วยกันสังเคราะห์ความรู้ที่ได้มาว่าเพียงพอที่ใช้แก้ปัญหา หรือไม่ ถ้าความรู้ที่ได้มายังไม่เพียงพอกลุ่มต้องร่วมกันเพิ่มเติมความรู้และกำหนดแผนการเรียนรู้ใหม่ อีกครั้ง แล้วทำตามแผนการเรียนรู้ไปเรื่อย ๆ จนกว่าจะประสบความสำเร็จ ในขั้นตอนนี้ผู้เรียนในกลุ่ม ต้องการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาตามแผนการเรียนรู้ ทำให้ผู้เรียนพัฒนา ความสามารถในการสื่อสารการวิเคราะห์และการสังเคราะห์ข้อมูลได้

ขั้นที่ ๕ ขั้นผลิตงาน (Producing a product or performance) ขั้นนี้ผู้เรียนจะใช้ ความรู้ที่ได้ศึกษา มาแก้ไขปัญหาหรือสร้างผลผลิตขั้นสุดท้ายของการเรียนรู้ และนำเสนอผลผลิตนั้น ให้ชั้นเรียนได้ทราบผล

ขั้นที่ ๖ ขั้นประเมินผลงานและปัญหา (Evaluating performance and problem) ในการประเมินผลงานของผู้เรียน ผู้สอนและผู้เรียนต้องมีความรับผิดชอบร่วมกัน ในการประเมินนั้น จะประเมินในด้านความรู้ และในการประเมินด้านความรู้จะใช้การแก้ปัญหา การใช้เหตุผล การสื่อสาร และการทำงานร่วมกันเป็นทีม นอกจากนี้ที่จะประเมินผู้เรียนแล้วผู้สอนยังต้องประเมินปัญหาที่ใช้ ในการจัดการเรียนรู้ว่ามีประสิทธิภาพหรือไม่

๒.๕ บทบาทของผู้สอนและผู้เรียนที่จัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

จากการค้นคว้าได้มีผู้กล่าวถึงบทบาทของผู้เรียนและผู้สอนในการจัดการเรียนรู้ โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน สามารถสรุปได้ ดังนี้ (Torp & Sage, ๑๙๙๘: ๓๓-๔๓, อ้างถึงใน ญัฐพร ขำสุวรรณ, ๒๕๕๖; ศูนย์การเรียนรู้ โดยใช้ปัญหาเป็นฐานของมหาวิทยาลัยอิลลินอยส์, ๑๙๙๖; สำนักงาน เลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๕๐: ๙-๑๓)

บทบาทของผู้สอน

ผู้สอนมีบทบาทโดยตรงต่อการจัดการเรียนรู้ ดังนั้นลักษณะของผู้สอนที่เอื้อต่อ การจัดการเรียนรู้แบบ ใช้ปัญหาเป็นฐาน ควรมีลักษณะดังนี้

๑. ผู้สอนแสวงหาความรู้ มุ่งมั่น ตั้งใจ เป็นผู้ออกแบบและกระตุ้นให้นักเรียนสำรวจ ปัญหาเพื่อ กำหนดรูปแบบและกลยุทธ์ในการแก้ปัญหา

๒. ผู้สอนอนุญาตให้ผู้เรียนเป็นผู้สำรวจปัญหาและควบคุมกระบวนการการสำรวจ ด้วยตนเองอย่างอิสระ โดยผู้สอนต้องรู้จักผู้เรียนเป็นรายบุคคลเข้าใจศักยภาพของผู้เรียน ผู้สอนเป็น เพียงผู้แนะนำ ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการติดตามกระบวนการการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

๓. ผู้สอนต้องเข้าใจขั้นตอนของแนวทางการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน อย่างถ่องแท้ชัดเจนทุกขั้นตอน คอยดูแลให้ผู้เรียนสร้างคำตอบที่เป็นไปได้เพื่อนำไปสู่การค้นพบ คำตอบของปัญหานั้น

๔. ผู้สอนต้องมีทักษะและศักยภาพสูงในการจัดการเรียนรู้ และประเมินผล การพัฒนาของผู้เรียน

๕. ผู้สอนต้องเป็นผู้อำนวยความสะดวกด้วยการจัดหา สนับสนุนสื่ออุปกรณ์ การเรียนรู้ที่เหมาะสมเพียงพอ จัดเตรียมแหล่งเรียนรู้ จัดเตรียมห้องสมุด อินเทอร์เน็ต ฯลฯ

๖. ผู้สอนต้องมีจิตวิทยาสร้างแรงจูงใจแก่ผู้เรียน เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการตื่นตัว ในการเรียนรู้ตลอดเวลา

๗. ผู้สอนต้องชี้แจงและปรับทัศนคติของผู้เรียนให้เข้าใจและเห็นคุณค่าของ การเรียนรู้แบบนี้

๘. ผู้สอนต้องมีความรู้ความสามารถ ด้านการวัดและประเมินผลผู้เรียนตามสภาพ จริงให้ครอบคลุมทั้งด้านความรู้ ทักษะกระบวนการและเจตคติให้ครบทุกขั้นตอนของการจัดการ เรียนรู้

บทบาทของผู้เรียน

๑. ผู้เรียนประยุกต์ใช้ความรู้ ทักษะ และสัญชาตญาณ รู้จักบทบาทหน้าที่และ การเรียนรู้ของตนเอง เพื่อทำกิจกรรมอย่างมีหลักฐาน

๒. ผู้เรียนต้องมีคุณลักษณะด้านการใฝ่รู้ ใฝ่เรียน มีความรับผิดชอบสูง รู้จัก การทำงานร่วมกันอย่างเป็นระบบ และแก้ปัญหาด้วยตนเอง

๓. ผู้เรียนต้องได้รับการวางพื้นฐาน และฝึกทักษะในการเรียนรู้ตามรูปแบบ การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เช่น กระบวนการคิดการสืบค้นข้อมูลการทำงานกลุ่ม การอภิปราย การสรุป การนำเสนอผลงาน และการประเมิน สามารถสำรวจ ค้นคว้าและลงมือปฏิบัติอย่างมีเหตุผล และเป็นอิสระ

๔. ผู้เรียนเป็นผู้ควบคุมกระบวนการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้

๕. ผู้เรียนถูกดึงดูดให้มีความสนใจในสถานการณ์ของปัญหา

๖. ผู้เรียนต้องมีทักษะการสื่อสารที่ดีพอ

๓. ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ ระบุความสามารถในการใช้เทคโนโลยี เป็นความสามารถในการเลือกและใช้เทคโนโลยี ด้านต่าง ๆ และมีทักษะกระบวนการทางเทคโนโลยี เพื่อการพัฒนาตนเองและสังคมในด้านการเรียนรู้ การสื่อสาร การทำงาน การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ถูกต้อง เหมาะสม และมีคุณธรรม

เทคโนโลยีหมายถึง วิธีการดำเนินการ ซึ่ง สสวท. ได้ให้ความหมายของการเลือกและใช้เทคโนโลยีว่า เป็นการนำเทคโนโลยีมาใช้โดยคำนึงถึงประโยชน์ และผลกระทบ จากการเลือกเทคโนโลยีมาใช้ในการทำงานหนึ่ง ๆ และระบุว่า กระบวนการเทคโนโลยี(Technological process) ประกอบด้วยขั้นตอนต่าง ๆ ดังนี้

๑. กำหนดปัญหา หรือความต้องการในการทำงานเรื่องใดเรื่องหนึ่ง(Identification the problem, need or preference)
๒. รวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้อง เพื่อแสวงหาวิธีการแก้ปัญหา หรือหาวิธีที่จะตอบ/สนองความต้องการ (Information gathering -to develop possible solution)
๓. เลือกวิธีการแก้ปัญหา หรือวิธีที่จะตอบ/สนองความต้องการ(Selection of the best possible solution)
๔. ออกแบบ และลงมือทำตามวิธีการที่เลือก(Design and making)
๕. ทดสอบประสิทธิภาพ/การทำงาน ของวิธีการที่เลือก(Testing to see if it works)
๖. ปรับปรุงแก้ไขวิธีการให้มีประสิทธิภาพสูงสุด(Modification and improvement)
๗. ประเมินผลการทำงาน(Assessment) เพื่อตรวจสอบว่าผลงานบรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่

แบบทดสอบก่อนเรียน หลังเรียน หน่วยการเรียนรู้ที่ 5

คำชี้แจง : ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว

1. พายุทอร์นาโดในประเทศสหรัฐอเมริกา มักจะเกิดบริเวณที่มีลักษณะภูมิประเทศแบบใด
 - ก. ภูเขาสูง
 - ข. เนินเขาเตี้ย
 - ค. ที่ราบกว้างใหญ่
 - ง. ที่ราบสูงระหว่างภูเขา
 2. บุคคลใดปฏิบัติตนเหมาะสมเมื่อเกิดวาตภัย
 - ก. นุ้ยผูกเรือแพไว้ที่เสาบ้าน
 - ข. กิ๊ฟเก็บของมีค่าไว้บนที่สูง
 - ค. ผึ้งเปิดวิทยุและอุปกรณ์สื่อสารทุกชนิด
 - ง. ปลาเตรียมตะเกียงไฟฉายและไม่ขีดไฟไว้ให้พร้อม
 3. เพราะเหตุใดบริเวณพื้นที่ราบลุ่มจึงมักเกิดปัญหาน้ำท่วมอยู่บ่อยครั้ง
 - ก. แม่น้ำตื้นเขิน
 - ข. พื้นที่มีขนาดกว้างขวาง
 - ค. พื้นดินเป็นดินเหนียวอุ้มน้ำ
 - ง. เป็นพื้นที่ต่ำทำให้ระบายน้ำไม่ทัน
 4. การตัดสะพานไฟและปิดแก๊สหุงต้ม เป็นการปฏิบัติตนเพื่อรับสถานการณ์ใด
 - ก. ไฟป่า
 - ข. ภัยแล้ง
 - ค. อุทกภัย
 - ง. ภูเขาไฟปะทุ
 5. ข้อใดเป็นเหตุให้ประชาชนละทิ้งถิ่นฐาน
 - ก. ไฟป่า
 - ข. ภัยแล้ง
 - ค. อุทกภัย
 - ง. ภูเขาไฟปะทุ
 6. การที่ประเทศไทยประสบปัญหาภัยแล้งเกิดจากสาเหตุใด
 - ก. ฝนไม่ตกต้องตามฤดูกาล
 - ข. บรรยากาศชั้นโอโซนถูกทำลาย
 - ค. ระดับน้ำในแม่น้ำลดลงอย่างต่อเนื่อง
 - ง. การเปลี่ยนแปลงของระดับอุณหภูมิลดลง
 7. การเกิดไฟป่าลุกลามอย่างรุนแรงและรวดเร็ว ส่วนใหญ่เกิดบริเวณพื้นที่แบบใด
 - ก. ที่ราบสูง
 - ข. ที่ลาดชัน
 - ค. ที่แห้งแล้งแบบทะเลทราย
 - ง. ที่ราบลุ่ม
 8. เพราะเหตุใดประเทศออสเตรเลียจึงมักเกิดปัญหาจากสถานการณ์ไฟไหม้ป่าเป็นประจำ
 - ก. ภาวะโลกร้อน
 - ข. ปราบกฏการณ์เอลนีโญ
 - ค. ลักษณะกายภาพอยู่ในเขตแห้งแล้ง
 - ง. ลักษณะทางธรรมชาติของพืชที่ติดไฟง่าย
 9. จุดเสี่ยงต่อการเกิดแผ่นดินไหว มักจะเกิดขึ้นบริเวณใด
 - ก. หุบเขาลึก
 - ข. เขิงเขาลาดชัน
 - ค. ทะเลทรายแห้งแล้ง
 - ง. บริเวณรอยเลื่อนของแผ่นเปลือกโลก
 10. ถ้าเกิดแผ่นดินไหวในขณะที่นักเรียนอยู่บนอาคารสูงควรปฏิบัติตนอย่างไร
 - ก. มุดเข้าใต้โต๊ะภายในอาคาร
 - ข. รีบลงชั้นล่างโดยใช้ลิฟต์ในอาคาร
 - ค. รีบวิ่งลงบันไดตามทางออกฉุกเฉิน
 - ง. ไปที่หน้าต่างเพื่อขอความช่วยเหลือ
 11. เพราะเหตุใดก่อนภูเขาไฟระเบิดมักจะมีแผ่นดินไหว
 - ก. หินหนืดเคลื่อนตัว
 - ข. เกิดคลื่นลมในทะเล
 - ค. การปรับตัวของชั้นหิน
 - ง. หินหนืดแต่ละชั้นขยายตัวต่างกัน
 12. ข้อใดกล่าวถึงแหล่งเกิดภูเขาไฟปะทุได้ถูกต้อง
 - ก. ภูเขาไฟเมอราปี- มาเลเชีย
 - ข. ภูเขาไฟมาโยน-ฟิลิปปินส์
 - ค. ภูเขาไฟกรากะตัว-จาการ์ตา
 - ง. ภูเขาไฟเตอร์เรียลบา-อินโดนีเซีย
 13. การลดระดับของน้ำทะเลอย่างรวดเร็วมีโอกาสเกิดภัยพิบัติในข้อใด
 - ก. พายุ
 - ข. ไฟป่า
 - ค. สึนามิ
 - ง. แผ่นดินไหว

14. บุคคลใดป้องกันตนจากคลื่นสึนามิได้เหมาะสมที่สุด
- ก. น้ำสร้างบ้านใกล้ชายฝั่งทะเล
- ข. ทัดขอบด้านน้ำดูปะการังใต้ทะเล
- ค. คลอดตามข่าวอากาศอย่างใกล้ชิด
- ง. อรคอยจับปลาเมื่อน้ำทะเลลดระดับ
15. สถานการณ์การเกิดแผ่นดินถล่มในต่างประเทศและในประเทศไทยส่วนใหญ่เกิดจากสาเหตุใดมากที่สุด
- ก. ฝนตกหนัก
- ข. แผ่นดินไหว
- ค. การกัดเซาะของฝั่งแม่น้ำ
- ง. การขุดดินบริเวณไหล่เขา
16. กิจกรรมใดของมนุษย์ เป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดสถานการณ์แผ่นดินถล่มเพิ่มมากขึ้น
- ก. การทำฝนเทียม
- ข. การทำไร่เลื่อนลอย
- ค. การสร้างเขื่อนกั้นน้ำ
- ง. การเก็บของป่าและล่าสัตว์

17. ข้อใดเป็นสาเหตุของการเกิดสึนามิและแผ่นดินไหว
- ก. การปะทุของหินหนืด
- ข. การเกิดแรงโน้มถ่วงโลก
- ค. การทดลองระเบิดนิวเคลียร์
- ง. การเปลี่ยนแปลงของน้ำใต้ดิน
18. เพราะเหตุใดบริเวณรอยต่อของแผ่นเปลือกโลก จึงมีโอกาสเกิดแผ่นดินไหวมากกว่าบริเวณอื่น
- ก. การเคลื่อนที่ของหินหนืด
- ข. แรงสั่นสะเทือนของภูเขาไฟระเบิด
- ค. เปลือกโลกมีการเคลื่อนที่ตลอดเวลา
- ง. โครงสร้างของหินหนืดมีความแตกต่างกัน
19. ภัยพิบัติทางธรรมชาติในประเทศไทยและภูมิภาคต่าง ๆ ของโลก เกิดจากปัจจัยทางกายภาพข้อใด
- ก. ลม ดิน น้ำ
- ข. บรรยากาศภาค
- ค. ธรณีภาค อุทกภาค
- ง. ลักษณะภูมิประเทศ ลักษณะภูมิอากาศ
20. อุทกภัยประเภทใดที่เป็นสาเหตุทำให้เกิดโรคระบาดในพื้นที่มากที่สุด
- ก. น้ำท่วมขัง
- ข. น้ำล้นตลิ่ง
- ค. น้ำท่วมฉับพลัน
- ง. น้ำป่าไหลหลาก

เฉลย

1. ค.	2. ง.	3. ง.	4. ค.	5. ข.	6. ก.	7. ข.	8. ง.	9. ง.	10. ก.
11. ก.	12. ข.	13. ค.	14. ค.	15. ก.	16. ข.	17. ค.	18. ค.	19. ง.	20. ก.

บทที่ ๓

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้ร่วมวิจัย

ผู้ร่วมวิจัย ครั้งนี้ประกอบด้วย ผู้วิจัยและนักเรียนโรงเรียนสามัคคีศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕/๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๖

รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นวิจัยเชิงปฏิบัติการ เพื่อพัฒนาทักษะการ วิเคราะห์ วิชาภูมิศาสตร์

๑. ขั้นวางแผน ดำเนินตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

- ๑.๑ ผู้วิจัยวิเคราะห์สภาพปัญหาการเรียนการสอน วิเคราะห์หาสาเหตุ
- ๑.๒ วิเคราะห์หลักสูตรเกี่ยวกับหลักสูตรสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระดับชั้น ม. ๕ กำหนดเนื้อหาที่จะใช้สอน
- ๑.๓ ศึกษาค้นคว้าเอกสารที่เกี่ยวข้อง
- ๑.๔ สร้างแบบทดสอบหลังเรียน แบบประเมินความสามารถการใช้เทคโนโลยี

๒. ขั้นปฏิบัติการ

ผู้วิจัยนำแผนการสอนที่ใช้วิธีสอนแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน และแบบสอบถามความพึงพอใจ มาใช้ดำเนินการ ขณะลงมือปฏิบัติมีการวิเคราะห์มาประกอบด้วย

๓. ขั้นสังเกตการณ์ ขณะลงมือปฏิบัติการสอน ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล ด้วยวิธีการดังนี้

- ๓.๑ การสังเกตพฤติกรรมนักเรียนขณะทำกิจกรรม
- ๓.๒ การบันทึกต่างๆเกี่ยวกับการสังเกตพฤติกรรม
- ๓.๓ วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเมื่อสิ้นสุดการเรียน

๔. สะท้อนผลการปฏิบัติจริง นำข้อมูลที่ได้จากการสังเกต และแบบทดสอบ ระหว่างเรียนมา วิเคราะห์และศึกษาสิ่งที่ต้องปรับปรุง แก้ไข เพื่อนำมาปรับปรุงการเรียนการสอนครั้งต่อไป

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยจำแนกตามลักษณะการใช้ดังนี้

๑. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลองปฏิบัติ ประกอบด้วย แผนการสอนการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน Problem Based Learning

๒. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการปฏิบัติดังนี้

- แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน Problem Based Learning
- แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
- แบบประเมินความสามารถการใช้เทคโนโลยี
- แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้เรียน

การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้แบ่งการดำเนินการออกเป็น ๒ ประเภทดังนี้

๑. การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ

- เครื่องมือที่ใช้ได้แก่ แบบสอบถามความพึงพอใจ
๒. การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ
- เครื่องมือที่ใช้ได้แก่ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียน- หลังเรียน

บทที่ ๔

การวิเคราะห์ข้อมูล

แบ่งออกเป็น ๒ ประเภท คือ

- การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ นำข้อมูลที่ได้จากการ แบบสอบถามความพึงพอใจ มาวิเคราะห์ สรุปแล้วรายงานผลในลักษณะการบรรยาย

- การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบทดสอบเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะการวิเคราะห์ วิชาภูมิศาสตร์ โดยใช้สถิติพื้นฐาน

ผลการวิจัย ตารางที่ ๑ แสดงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียน เรื่อง ภัยพิบัติทางธรรมชาติ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕/๑ โดยใช้การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน Problem Based Learning

นักเรียนคนที่	คะแนนสอบก่อน (๒๐ คะแนน)	คะแนนสอบหลัง (๒๐ คะแนน)
๑	๑๒	๑๖
๒	๙	๑๗
๓	๖	๑๕
๔	๑๑	๑๗
๕	๑๒	๑๕
๖	๑๓	๑๗
๗	๗	๑๙
๘	๑๓	๑๖
๙	๑๐	๑๕
๑๐	๑๐	๑๖
๑๑	๑๑	๑๗
๑๒	๑๐	๑๖
๑๓	๑๕	๑๘
๑๔	๘	๑๖
๑๕	๑๔	๑๖
๑๖	๙	๑๖
๑๗	๑๒	๑๕
๑๘	๑๒	๑๖
๑๙	๙	๑๕
๒๐	๘	๑๔
๒๑	๑๐	๑๔
๒๒	๑๐	๑๕
๒๓	๑๒	๑๖

นักเรียนคนที่	คะแนนสอบก่อน (๒๐ คะแนน)	คะแนนสอบหลัง (๒๐ คะแนน)
๒๔	๑๓	๑๗
๒๕	๑๐	๑๕
๒๖	๙	๑๓
๒๗	๑๑	๑๕
๒๘	๗	๑๖
๒๙	๘	๑๓
๓๐	๘	๑๔
๓๑	๑๐	๑๔
๓๒	๑๓	๑๖
ค่าเฉลี่ย	๑๐.๓๗	๑๕.๖๒

จากตารางที่ ๑ พบว่าคะแนนผลสัมฤทธิ์หลังเรียนมีค่าเฉลี่ย ๑๕.๖๒ ซึ่งสูงกว่าคะแนนผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนที่มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ ๑๐.๓๗

ผลการวิจัย ตารางที่ ๒ แสดงผลการประเมินความสามารถด้านการใช้เทคโนโลยีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕/๑

นักเรียนคนที่	ผลการประเมินชิ้นงาน Infographic (๑๒ คะแนน)	ผลการประเมิน	
		ผ่าน	ไม่ผ่าน
๑	๑๐	✓	
๒	๑๒	✓	
๓	๑๑	✓	
๔	๑๐	✓	
๕	๑๐	✓	
๖	๑๐	✓	
๗	๑๒	✓	
๘	๑๒	✓	
๙	๙	✓	
๑๐	๑๐	✓	
๑๑	๑๒	✓	
๑๒	๑๑	✓	
๑๓	๑๒	✓	
๑๔	๑๐	✓	
๑๕	๑๐	✓	
๑๖	๙	✓	
๑๗	๙	✓	
๑๘	๑๒	✓	

นักเรียนคนที่	ผลการประเมินชิ้นงาน Infographic (๑๒ คะแนน)	ผลการประเมิน	
		ผ่าน	ไม่ผ่าน
๑๙	๑๑	✓	
๒๐	๑๑	✓	
๒๑	๑๒	✓	
๒๒	๑๒	✓	
๒๓	๙	✓	
๒๔	๑๐	✓	
๒๕	๑๐	✓	
๒๖	๑๐	✓	
๒๗	๑๐	✓	
๒๘	๑๑	✓	
๒๙	๑๒	✓	
๓๐	๑๐	✓	
๓๑	๑๐	✓	
๓๒	๑๒	✓	
คะแนนเฉลี่ย	๑๐.๖๖	✓	

จากตารางที่ ๒ พบว่าคะแนนผลการประเมินความสามารถด้านการใช้เทคโนโลยี จากการประเมินชิ้นงาน Infographic ของนักเรียน ผ่านเกณฑ์ ร้อยละ ๖๐

ผลการวิจัย ตารางที่ ๓ แสดงผลการสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕/๑ ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน Problem Based Learning

ความคิดเห็น	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
๑.นักเรียนเข้าใจขั้นตอนของกิจกรรมการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน Problem Based Learning	๓.๗๑	๑.๐๑	มาก
๒. ครูกระตุ้นให้นักเรียนสนใจกิจกรรมการสอน	๓.๗๐	๐.๙๓	มาก
๓. ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน Problem Based Learning เปิดโอกาสให้นักเรียนเป็นผู้ดำเนินการเรียนรู้ด้วยตนเอง	๓.๖๘	๐.๙๗	มาก
๔. กิจกรรมการเรียนการสอนส่งเสริมให้นักเรียนค้นพบความรู้ด้วยตนเอง	๓.๘๑	๐.๙๖	มาก
๕. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน Problem Based Learning ทำให้นักเรียนมีอิสระในการเรียนรู้	๓.๗๔	๐.๙๒	มาก
๖. นักเรียนมีความกล้าแสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนความรู้กับเพื่อน	๓.๗๘	๐.๙๖	มาก
๗. การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน Problem Based Learning ทำให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหาได้ดี	๓.๗๐	๐.๙๙	มาก
๘. การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน Problem Based Learning ทำให้นักเรียนรู้วิธีการแสวงหาความรู้อย่างเป็นระบบ	๓.๗๒	๑.๐๔	มาก
๙. การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน Problem Based Learning ส่งเสริมให้นักเรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์	๓.๘๑	๐.๙๒	มาก
๑๐. การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน Problem Based Learning ทำให้นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อวิชาภูมิศาสตร์	๓.๗๐	๐.๙๙	มาก
รวม	๓.๗๓	๐.๙๖	มาก

จากตารางที่ ๓ พบว่านักเรียนมีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน Problem Based Learning เรื่อง ภัยพิบัติทางธรรมชาติ โดยภาพรวมเห็นด้วยในระดับ มาก $\bar{X} = ๓.๗๓$ S.D. = ๐.๙๖

บทที่ ๕

สรุปผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

การสอนวิชาภูมิศาสตร์ เรื่อง ภัยพิบัติทางธรรมชาติ โดยใช้การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน Problem Based Learning โดยมีวัตถุประสงค์การวิจัย เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาสังคมศึกษา และความสามารถในการใช้เทคโนโลยี ซึ่งกลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕/๑ จำนวน ๓๒ คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้หน่วยการเรียนรู้ที่ ๕ เรื่องภัยพิบัติทางธรรมชาติ แบบทดสอบก่อนเรียน หลังเรียน แบบประเมินความสามารถด้านการใช้เทคโนโลยี แบบสอบถามความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ใช้เวลาในการจัดการเรียนรู้ จำนวน ๘ ชั่วโมง ตามแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน ๔ แผน

อภิปรายผล

นักเรียนทำคะแนนก่อนและหลังเรียน เมื่อผ่านการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน จากการเปรียบเทียบผลการบันทึกคะแนนจากเกณฑ์ที่วัดและหาค่าเฉลี่ยของความก้าวหน้าในการจัดการเรียนการสอนจะเห็นได้ว่าคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน แสดงว่าวิธีสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐานทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ที่สูงขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ผู้สอนต้องศึกษาขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อให้เข้าใจบทบาทของตนเอง และบทบาทของผู้เรียน เพื่อให้การจัดการเรียนรู้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน และผู้เรียนต้องมีพื้นฐานการใช้เทคโนโลยี